

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Proef ingediend met het oog op het behalen van de graad van Master in de
Agogische Wetenschappen

DE ROL VAN LEVENSGEBEURTENISSEN BIJ VRIJWILLIGERSWERK

**Een kwalitatief onderzoek bij vrijwilligers van
autodeelorganisaties**

**HEYVAERT CHARLOTTE
2023-2024**

WETENSCHAPSWINKEL

Promotor: Prof. Dr. Sarah Dury

Psychologie & Educatiewetenschappen

Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen

DE ROL VAN LEVENSGEBEURTENISSEN BIJ VRIJWILLIGERSWERK

**Een kwalitatief onderzoek bij vrijwilligers van
autodeelorganisaties**

CHARLOTTE HEYVAERT (0605105)
2023-2024

Aantal woorden: 11.763

Promotoren: Prof. Dr. Sarah Dury
Psychologie & Educatiewetenschappen

Student : Charlotte Heyvaert

Rolnummer : 0605105

Opleiding : Agogische wetenschappen - profiel Sociale Agogiek

Academiejaar : 2023-2024

Masterproef

Titel : De rol van levensgebeurtenissen bij vrijwilligerswerk: een kwalitatief onderzoek bij vrijwilligers van autodeelorganisaties.

Promotor : Sarah Dury

De masterproef waarvoor de student een credit behaalt, en waaromtrent geen 'non disclosure agreement' (NDA of geheimhoudingsovereenkomst) werd opgesteld, kan kosteloos worden opgenomen in de vubis-catalogus van de centrale universiteitsbibliotheek mits expliciete toestemming van de student.

De student kiest in het kader van de mogelijkheid tot kosteloze terbeschikkingstelling van zijn/haar masterproef volgende optie:

- ☒ OPEN ACCESS: wereldwijde toegang tot de full tekst van de masterproef
- ☐ ENKEL VANOP DE CAMPUS: enkel toegang tot de full tekst van de masterproef vanop het VUB-netwerk
- ☐ EMBARGO WAARNA OPEN ACCESS VOLGT: pas wereldwijde toegang tot de full tekst van de masterproef na een opgegeven datum, met name ...
- ☐ EMBARGO WAARNA ENKEL TOEGANG VANOP DE CAMPUS VOLGT: enkel vanop de campus toegang tot de full tekst van de masterproef na een opgegeven datum, met name ...
- ☐ FULL TEKST NOOIT TOEGANKELIJK: geen toegang tot de full tekst van de masterproef
- ☐ GEEN TOESTEMMING voor terbeschikkingstelling

De promotor bevestigt de kennisname van het voornemen van de student tot terbeschikkingstelling van de masterproef in de vubis-catalogus van de centrale universiteitsbibliotheek.

Datum: 6.07.2024

Handtekening promotor:

Dit document wordt opgenomen in de masterproef. De student die het formulier niet voegt aan de masterproef en/of geen keuze heeft aangeduid en/of het formulier niet ondertekend heeft en/of geen kennisgeving aan de promotor heeft gedaan, wordt geacht geen toestemming tot openbaarmaking te verlenen; in dat geval zal de masterproef enkel worden gearhiveerd, maar is deze niet publiek toegankelijk.

Opgesteld te^{Brussel} op^{6.07.2024}.....

Handtekening student

SAMENVATTING MASTERPROEF
(na het titelblad inbinden in de masterproef)

Naam en voornaam: Heyvaert Charlotte

Rolnr.: 0605105

KLIN	☐
AO	☐
ONKU	☐
AGOG	☒

Titel van de Masterproef: De rol van levensgebeurtenissen bij vrijwilligerswerk: Een kwalitatief onderzoek bij vrijwilligers van autodeelorganisaties

Promotor: Prof. Dr. Sarah Dury

Samenvatting:

Dit onderzoek richtte zich op de manier waarop levensgebeurtenissen van vrijwilligers in Vlaanderen een invloed hebben op het starten en stoppen met vrijwilligerswerk. Hierbij werd gefocust op vrijwilligers van autodeelorganisaties. De probleemstelling vertrok vanuit het beperkte inzicht over hoe levensgebeurtenissen op micro-, meso-, en macroniveau invloed hebben op het starten en stoppen met vrijwilligerswerk. De hoofdonderzoeksvraag luidt: "Op welke manier hebben levensgebeurtenissen van vrijwilligers in Vlaanderen een invloed op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties?"

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van semi-gestructureerde, retrospectieve interviews bij vrijwilligers van autodeelorganisaties. Deze interviews, aangevuld met levensdiagrammen, maakten het mogelijk om de invloed van levensgebeurtenissen op vrijwilligerswerk te analyseren. De belangrijkste resultaten tonen aan dat levensgebeurtenissen op alle drie de niveaus (micro, meso, macro) een rol spelen in zowel het starten als het stoppen met vrijwilligerswerk. Cruciaal blijkt de cumulatie van levensgebeurtenissen. Een opeenstapeling van stimulerende gebeurtenissen zou mensen aanzetten tot starten, en een cumulatie van belemmerende gebeurtenissen zou hen doen stoppen.

De dynamiek van levensgebeurtenissen, zoals gezinsveranderingen, het vinden van gelijkgestemden en grootschalige acties als klimaatmarsen, zijn dus bepalend voor de betrokkenheid bij vrijwilligerswerk. Organisaties kunnen effectief inspelen op deze dynamiek door strategieën te ontwikkelen die gericht zijn op het bevorderen van starten en het voorkomen van stoppen op basis van de timing van deze levensgebeurtenissen.

Kernwoorden: Levensloop, vrijwilligerswerk, autodelen

Dankwoord

Afgelopen jaar kreeg ik de kans om me te verdiepen in de invloed van de levensloop op vrijwilligerswerk. Het was een uitdagende en leerrijke weg die me uiteindelijk bracht tot deze masterproef. Het is een weg die ik niet alleen heb bewandeld. Vele mensen hebben me hierbij begeleid en ondersteund. En dat verdient een bedanking.

Om te beginnen wil ik mijn promotor, Prof. Dr. Sarah Dury bedanken voor de kans die ze me gaf om me te verdiepen in dit onderwerp. Ook ben ik dankbaar voor haar kritische en gevatte feedback die dit onderzoek naar een hoger niveau tilde. Verder wil ik ook mijn oprechte dank uitspreken aan mijn begeleider Bas Dikmans. Zijn feedback, vertrouwen en motiverende woorden stelden me telkens gerust en zetten me steeds weer op het juiste pad.

Ook Prof. Dr. Liesbeth De Donder en haar assistente Hannelore Stegen wil ik bedanken voor de bijkomende informatie over het goed volbrengen van een masterproef alsook voor de panels en workshops die zorgden voor extra inspiratie, waaronder het werken met levensdiagrammen alsook voor de extra feedback die ik kreeg.

Daarnaast wil ik ook de respondenten bedanken, zonder hen had dit onderzoek niet bestaan. Bedankt om me te woord te staan, bedankt om me in vertrouwen te nemen en bedankt om me te helpen aan extra respondenten en voornamelijk bedankt om vrijwilliger te zijn. Naast een enorme meerwaarde voor dit onderzoek, zijn jullie een meerwaarde voor de samenleving in zijn geheel.

Tot slot wil ik mijn vrienden en familie bedanken. Dankjewel mama en papa voor de aanmoedigende woorden en het nalezen van het onderzoek. Ook bedankt aan mijn vriendinnen en in het bijzonder mijn kotgenoten, Mira en Letti, om samen met mij dit laatste jaar een zalige afsluiter te maken van een fantastische studententijd. Als laatste wil ik ook Stijn, mijn vriend, bedanken om er op elke denkbare manier voor mij te zijn.

Charlotte Heyvaert
Brussel, 27/07/2024

Inhoud

Dankwoord	IV
Deel 1: Inleiding	1
1 Probleemstelling	1
2 Literatuurstudie.....	2
2.1 Begripsbepaling	2
2.2 Theoretisch kader: Levenslooptheorie.....	4
3 Hoofd- & bijvragen	9
Deel 2: Data & methode.....	10
1 Autodelen.....	10
1.1 Autodelen.net	10
1.2 Peer-to-peer autodelen	10
1.3 Moderne autodeelinitiatieven	10
2 Respondenten.....	11
3 Methode.....	11
4 Materiaal	12
5 Analyseprocedure – QUAGOL	14
5.1 Deel 1: Voorbereiding op het codeerproces.....	14
5.2 Deel 2: Codeerproces met behulp van kwalitatieve software	14
Deel 3: Resultaten	16
1 Starten/stoppen als vrijwilliger: microniveau	16
1.1 Eigen geboorte	16
1.2 (Klein)Kinderen krijgen.....	16
1.3 Verandering in job/studies	17
1.4 Moment van persoonlijke inspiratie	18
1.5 Desillusie.....	18
1.6 Te veel/burn-out	19
1.7 Veranderingen relatie	19
1.8 Verandering woonsituatie.....	19
2 Starten/stoppen als vrijwilliger: mesoniveau	19
2.1 Gelijkgestemden vinden.....	20
2.2 Veranderingen in de omgeving	20
2.3 In contact komen met de organisatie	21
3 Starten/stoppen als vrijwilliger: macroniveau	22
3.1 Corona.....	22

3.2	Klimaatmarsen	22
3.3	Verschuiving verdeling tijd & energie	22
Deel 4: Discussie & Conclusie		24
1	Bespreking	24
2	Praktische en beleidsaanbevelingen.....	26
2.1	Samenwerkingen met andere organisaties.....	26
2.2	Zichtbaarheid	26
2.3	Ondersteunen	26
2.4	Duidelijke doelen & taken	27
3	Betrouwbaarheid & validiteit	27
4	Beperkingen eigen onderzoek.....	27
5	Aanbevelingen verder onderzoek	28
6	Conclusie	29
Bibliografie		31
Bijlagen		37
1	Bijlage 1 – Flyer rekrutering respondenten	37
2	Bijlage 2 – Informatiebrief	38
3	Bijlage 3 – Informed Consent-formulier	43
4	Bijlage 4 – Interviewschema	44
5	Bijlage 5 – Levensdiagram	47
6	Bijlage 6 – Voorbeeld transcript interview	48
7	Bijlage 7 – Voorbeeld samenvatting interview.....	66
8	Bijlage 8 – Voorbeeld conceptueel schema	68
9	Bijlage 9 - Voorbeeld levensdiagram Google Jamboard	69

Deel 1: Inleiding

1 Probleemstelling

Met in 2019 meer dan één op twintig Belgen die actief waren als vrijwilliger, speelt vrijwilligerswerk een belangrijke rol in onze Belgische samenleving. De vrijwillige uren die deze groep mensen aan vrijwilligerswerk besteedden, waren namelijk goed voor 2,4% van het volume van betaalde arbeid in België (Hustinx & Dudal, 2020). Vrijwilligers zijn een waardevol middel voor een organisatie, voornamelijk vanuit economische overwegingen (Haivas et al., 2013; Englert en Helmig, 2018). Bovendien versterken ze het maatschappelijk middenveld en dragen ze bij aan het sociale welzijn door publieke en private goederen en diensten te leveren die anders niet beschikbaar zouden zijn (Englert en Helmig, 2018). Door een beter begrip te ontwikkelen van wat deze vrijwilligers maakt of kraakt, kan dit aandeel vrijwillige arbeid nog vergroten naar de toekomst toe.

De levensloop van een individu kan vrijwilligerswerk beïnvloeden op verschillende niveaus: individueel, institutioneel en maatschappelijk (Silverstein & Giarrusso, 2011). Op individueel niveau spelen persoonlijke relaties en levensgebeurtenissen zoals ouderschap, huwelijk en werk een grote rol (Ruiter & Bekkers, 2009; Lancee & Radl, 2014). Bijvoorbeeld, ouderschap kan leiden tot nieuwe verantwoordelijkheden en minder tijd voor vrijwilligerswerk, maar kan ook nieuwe sociale contacten en ouder gerelateerd vrijwilligerswerk stimuleren, zoals het helpen in het кафетария van de sportclub van het kind (Ruiter & Bekkers, 2009; Lancee & Radl, 2014).

Op institutioneel niveau hebben gemeenschappen en sociale instituties, zoals buurten en families, een sterke invloed op vrijwilligerswerk (Silverstein & Giarrusso, 2011; Greenfield et al., 2018; De Corte et al., 2022). De buurtcontext kan formeel vrijwilligerswerk bevorderen door sociale verbondenheid (Dury et al., 2016). Sociale instituties, zoals scholen, kerken en jeugdbewegingen, spelen een belangrijke rol in het stimuleren van vrijwilligerswerk door de verwachtingen die ze stellen en de stimulansen die ze bieden (Silverstein & Giarrusso, 2011). Een concreet voorbeeld hiervan is een jeugdbeweging die ouders aanmoedigt om mee te helpen op het jaarlijkse eetfestijn.

Op maatschappelijk niveau spelen bredere culturele en politieke factoren mee in hoe mensen maatschappelijke betrokkenheid zien en wat vrijwilligerswerk voor hen betekent (Adams & Deane, 2009; Serrat et al., 2019; Dikmans & Chacur, 2023). Politieke en economische omstandigheden, kunnen de motivatie en mogelijkheden voor vrijwilligerswerk sterk beïnvloeden (Silverstein & Giarrusso, 2011; Dikmans & Chacur, 2023). Zo zorgde de migratiecrisis van 2015 bijvoorbeeld voor een golf van solidariteit, waardoor veel Belgen gemotiveerd werden om als vrijwilliger te helpen bij opvangcentra en integratieprogramma's voor vluchtelingen en migranten (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2015).

Deze niveaus zijn voortdurend met elkaar in interactie, waardoor de dynamiek van vrijwilligerswerk complex en tijdsgebonden is (Silverstein & Giarrusso, 2011; Dury et al., 2016; Greenfield et al., 2018; Jannat et al., 2023). In de literatuur staat reeds beschreven welke factoren vrijwilligerswerk stimuleren of belemmeren. Echter, welk effect de levensloop van een individu heeft op het starten

en het stoppen als vrijwilliger op het micro-, maar vooral ook op het meso- en macroniveau is nog onvoldoende beschreven.

Dit onderzoek is bedoeld om via interviews met vrijwilligers van autodeelorganisaties de invloed van levensgebeurtenissen en -transities op vrijwilligerswerk te ontrafelen. Levensdiagrammen zullen helpen om te ontdekken hoe sociale, culturele en historische factoren hun levenspad hebben beïnvloed (Dikmans & Chacur, 2023). Het verkrijgen van inzicht in hoe deze gebeurtenissen en transities de betrokkenheid bij vrijwilligerswerk beïnvloeden, kan helpen om vrijwilligers beter te begrijpen. Dit zal op zijn beurt leiden tot de ontwikkeling van aanbevelingen om vrijwilligers aan te werven, te ondersteunen en te behouden.

2 Literatuurstudie

In dit deel wordt een overzicht gegeven van de literatuur die dit onderzoek vorm heeft gegeven. Allereerst worden de begrippen vrijwilliger en vrijwilligerswerk, zoals deze in het onderzoek gebruikt zullen worden, gedefinieerd. Daarna wordt de levenslooptheorie besproken, deze zal later de leidende theorie zijn doorheen het onderzoek.

2.1 Begripsbepaling

2.1.1 Vrijwilligerswerk

In de literatuur bestaat er geen eensgezindheid over de definitie van vrijwilligerswerk (Hustinx, 1998; Rodell et al., 2016; Leisink et al., 2021). Gezien de complexiteit van dit fenomeen, wordt de definitie ervan in de context van dit onderzoek hieronder onderzocht. Deze uiteenzetting omvat de vormen van vrijwilligerswerk, die aan de basis liggen van de uiteindelijke formulering van een definitie.

Vormen van vrijwilligerswerk

Een eerste opdeling kan gemaakt worden aan de hand van de *frequentie* waarmee aan vrijwilligerswerk gedaan wordt. De laatste decennia is er een verschuiving van vrijwilligers die zich inzetten op lange termijn naar vrijwilligers die zich meer episodisch inzetten (Smith et al., 2010). Episodisch vrijwilligerswerk verwijst naar vrijwilligersactiviteiten met duidelijk gedefinieerde en afgebakende periodes (Smith et al., 2010; Hansen en Slagsvold, 2020). Vrijwilligersactiviteiten, zoals fondsenwerving of festivalwerk, vallen onder deze categorie (Hansen en Slagsvold, 2020). Indien er sprake is van langdurige bijdragen, valt dit onder frequent of doorlopend vrijwilligerswerk. Dit kan gaan over langdurige bijdragen aan lokale gemeenschapsorganisaties, sport- en culturele groepen, prosociale vrijwilligersorganisaties en gezondheids- en zorgdiensten (Hansen en Slagsvold, 2020).

Een tweede opdeling focust zich op de *ruimte* van het vrijwilligerswerk. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen publiek, privaat en privé-vrijwilligerswerk. Deze termen worden in de literatuur niet als dichotoom, maar eerder als een schaal beschouwd (Hustinx et al., 2015). Publiek vrijwilligerswerk omvat alle vrijwilligersactiviteiten die plaatsvinden in de ruimte tussen de overheid, de markt en het maatschappelijk middenveld (Gripsrud et al., 2010 zoals geciteerd in De Corte et al., 2022). Denk hierbij aan organisaties als het Rode Kruis, Artsen Zonder Grenzen, Scouts & Gidsen Vlaanderen, ... Het is belangrijk om op te merken dat het publieke zich niet binnen vaste grenzen bevindt. Daarom

is het zinvol om te denken in gradaties (De Corte et al., 2022). Er is echter een verschuiving te zien van traditionele vrijetijdsbesteding in de publieke ruimte naar een professionele aanpak in de private ruimte, ook wel bedrijfsvrijwilligerswerk genoemd (Aiken en Taylor, 2019; Maya Jariego et al., 2023). Rodell (2016) definieert bedrijfsvrijwilligerswerk als het geven van tijd als werknemer tijdens geplande activiteiten voor een externe non-profit of liefdadigheidsgroep of -organisatie. Bedrijven integreren deze vorm van vrijwilligerswerk vaak in de doelstellingen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) (Boštjančič et al., 2018). Tot slot wordt er in de literatuur gesproken over privé-vrijwilligerswerk. Dit omvat vrijwilligersactiviteiten die plaatsvinden in de privésfeer van gezinnen en individuen, buiten de omkadering van organisaties (Verschuere & De Corte, 2017 zoals geciteerd in De Corte et al., 2022). Echter, volgens de Belgische wet, is vrijwilligerswerk in een privé- of familiecontext geen vrijwilligerswerk (Wet betreffende de rechten van vrijwilligers., 2005; Hustinx et al., 2015).

De derde en laatste opdeling wordt gemaakt op het *niveau van professionalisering*. Formeel vrijwilligerswerk wordt gezien als elke onbetaalde bijdrage aan de gestructureerde activiteiten van organisaties of gevestigde entiteiten (Lee & Brudney, 2012; Wang et al., 2017). Bij deze vorm van vrijwilligerswerk kunnen vrijwilligers training, ondersteuning en begeleiding verwachten van de organisatie (Adams & Deane, 2009; Wang et al., 2017). Adams & Deane (2009) voegen hieraan toe dat formele vrijwilligers zich sterk verbonden voelen met de formele doelstellingen van de organisatie en de regels van de organisatie naleven. Daarnaast bestaat er ook iets als informeel vrijwilligerswerk. Deze vorm vindt echter plaats buiten de formele kaders van georganiseerde organisaties (Adams & Deane, 2009; Lee & Brudney, 2012).

Definitie vrijwilligerswerk

Dit onderzoek zal geen onderscheid maken in de frequentie van vrijwilligerswerk. Echter, zal het wel onderscheid maken in de professionalisering van vrijwilligerswerk en zal het de ruimte afbakenen waarin het vrijwilligerswerk plaatsvindt. Hiervoor maakt het onderzoek gebruik van de Belgische wet betreffende de rechten van vrijwilligers.

Het onderzoek hanteert volgende definitie: *Vrijwilligerswerk omvat elke, onverplicht vrijgegeven, activiteit die bedoeld is om personen, groepen of organisaties ten goede te komen (Wet betreffende de rechten van vrijwilligers., 2005; Mullan et al., 2021; Nordstrom et al., 2022; Kelly, 2023). De activiteit wordt georganiseerd door een organisatie, niet in familie- of privé-verband, en niet dezelfde organisatie waarvoor betaald werk wordt verricht (Wet betreffende de rechten van vrijwilligers., 2005).*

Deze actie van vrijwilligerswerk kan zowel een eenzijdige, puur altruïstische daad zijn als een win-win situatie (Hustinx, 1998). Volgens Hansen en Slagsvold (2020) zou de keuze om aan vrijwilligerswerk te doen een combinatie zijn van zelfinteresse en altruïsme. Ook belangrijk bij deze keuze is het vervullen van persoonlijke behoeften en doelen (Clary & Snyder, 1999 zoals geciteerd in Quinones, 2019). Dit helpt om te onderbouwen wanneer en waarom er hulp wordt geboden aan individuen of organisaties (Snyder & Omoto, 2008). Zo zou vrijwilligerswerk volgens Snyder & Maki (2015) dienen om gemeenschappen te ondersteunen en te helpen. Mook et al. (2007) en Wilson (2000) voegen hieraan toe dat het non-profitorganisaties (NPO's) de mogelijkheid biedt om diensten

en hulp aan te bieden door hun capaciteit uit te breiden. Wanneer men spreekt over vrijwilligerswerk, wordt er vaak verwezen naar 'de derde sector' in de literatuur (Aiken en Taylor, 2019).

2.1.2 Vrijwilligers

Gebaseerd op de voorgaande definitie voor vrijwilligerswerk, definieert dit onderzoek vrijwilligers als volgt: *individuele onbetaalde vrijwilligersactiviteiten uitvoeren, waarbij deze activiteiten systematisch zijn opgebouwd door een organisatie en gericht zijn op doelen of personen die ondersteuning nodig hebben (Zlobina et al., 2021).*

2.2 Theoretisch kader: Levenslooptheorie

2.2.1 De levensloop

Om een beeld te krijgen van de factoren die van invloed zijn op vrijwilligerswerk, zal er vanuit een levensloopperspectief gekeken worden naar vrijwilligerswerk. Zo kan er gekeken worden naar individuen als onderdeel van een bredere context (Söderström, 2021). De levensloop omvat alle sociale gebeurtenissen die iemand meemaakt en rollen die iemand vervult, inclusief historische gebeurtenissen, interacties met anderen en de biologische en psychologische veranderingen die bij verschillende leeftijden horen (Giele & Elder, 1998).

Elder (1994) spreekt over vier belangrijke aspecten van deze levensloop. Ten eerste is er de *historische en geografische locatie*. Dit impliceert dat het individu wordt beïnvloed door waar en wanneer die geboren wordt en leeft. Zo spelen culturele factoren een rol. Een individu dat in een land met voornamelijk individuele waarden geboren wordt, zal bijvoorbeeld niet opgroeien met dezelfde waarden als iemand die in een meer collectivistisch land opgroeit. Ook bredere sociale krachten zoals bijvoorbeeld opgroeien tijdens een wereldoorlog of persoonsgebonden contexten zoals de opvoeding, vormen de individuele levensloopervaringen (Elder, 1994; Giele & Elder, 1998). Het tweede aspect, *'linked lives'*, benadrukt sociale integratie en interactie met anderen (Elder, 1994; Giele & Elder, 1998). Gebeurtenissen in het leven van een ouder kunnen bijvoorbeeld ook een invloed hebben op dat van hun kind. Een derde aspect *'Human agency'* gaat over individuele doelen, keuzes en motivaties, zoals het streven naar economische zekerheid en tevredenheid (Elder, 1994). Tot slot impliceert het aspect *'Timing van life events'* dat er een bepaalde norm heerst over wanneer gebeurtenissen moeten plaatsvinden. Zo kan men 'vroeg' of 'laat' trouwen, kinderen krijgen, studeren, ... Ook voor de samenleving als geheel zijn er zo'n verwachtingen. Het idee is dat het strategisch plannen van deze gebeurtenissen kan helpen bij het bereiken van zowel persoonlijke als collectieve doelen. Dit betekent dat mensen en gemeenschappen bewust zijn van het optimale moment voor deze gebeurtenissen om hun levenspad en bredere sociale doelstellingen te bevorderen (Elder, 1994).

Lancee en Radl (2014) focussen in hun onderzoek meer op het micro-perspectief. Ze stellen dat individuen hun vrijwilligersgedrag wordt beïnvloedt door zelfselectie. Ze kiezen ervoor om vrijwilligerswerk te doen op basis van hun voorkeuren, interesses en persoonlijke kenmerken (Lancee en Radl, 2014). Levensgebeurtenissen kunnen deze voorkeuren, interesses en persoonlijke kenmerken beïnvloeden (Hansen en Slagsvold, 2020).

2.2.2 De invloed van de levensloop op vrijwilligerswerk

Specifieke gebeurtenissen gedurende de levensloop beïnvloeden het vrijwilligersgedrag. Lancee en Radl (2014) leggen dit uit aan de hand van drie mechanismen: het middelenperspectief, het interesseperspectief en het rolveranderingsperspectief (Lancee en Radl, 2014).

Volgens het "*middelenperspectief*" zijn zekere vaardigheden en eigenschappen vereist voor vrijwilligerswerk, zoals menselijk en sociaal kapitaal, managementvaardigheden en gezondheid. Er wordt voorspeld dat deze factoren van invloed zijn op veranderingen in vrijwilligersgedrag gedurende een mensenleven (Lancee en Radl, 2014). Het "*interesseperspectief*" verklaart dat mensen betrokken raken bij vrijwilligerswerk omdat het hen helpt specifieke doelen te bereiken. Deze benadering impliceert dat vrijwilligersgedrag verandert naarmate de interesses van mensen evolueren (Lancee en Radl, 2014). Volgens het "*rolvervangingsperspectief*" hebben veranderingen in de rollen die mensen in de loop van hun leven aannemen een directe invloed op hun vrijwilligersgedrag. Zo zou het ouderschap, een (nieuwe) job, het huwelijk, ... een invloed hebben op iemands vrijwilligersgedrag. Dit perspectief komt algemeen gezien het sterkst naar voren (Lancee en Radl, 2014).

2.2.3 De invloed van levensloopgebeurtenissen op vrijwilligerswerk

Levensgebeurtenissen kunnen een invloed hebben op vrijwilligerswerk. Dit deel benadert het fenomeen van vrijwilligerswerk op drie niveaus: individuele ervaringen op microniveau, de structuur van sociale instituties op mesoniveau en de bredere maatschappelijke constructen op macroniveau (Silverstein en Giarrusso, 2011). Deze benadering erkent de dynamiek van tijd en hoe deze niveaus van invloed zijn op individuen (Silverstein en Giarrusso, 2011).

Invloeden op micro-niveau

Het microniveau verwijst naar contexten die dicht bij een individu staan, zoals een woonplaats, een één-op-één relatie, of een kleine groep waarin de actoren direct met elkaar interactie hebben (Greenfield et al., 2018). In deze context ontwikkelen fysieke, mentale, sociale en financiële vormen van welzijn zich over de biografische tijd, terwijl individuen opgroeien en ouder worden gedurende hun levensloop (Silverstein en Giarrusso, 2011).

Een voorbeeld van een levensgebeurtenis op het microniveau is het *ouderschap*. Dit kan zowel positieve als negatieve effecten hebben op vrijwilligerswerk. Het kan leiden tot verlies in vrije tijd, maar ook tot nieuwe sociale contacten, wat ouder gerelateerd vrijwilligerswerk kan stimuleren (Lancee & Radl, 2014). Zo blijkt dat de kans op lidmaatschap bij vrouwen bijna 60% hoger is als ze thuis kinderen in de basisschoolleeftijd hebben (Ruiter & Bekkers, 2009). Dit is te verklaren door de nieuwe sociale contacten die leiden tot ouder gerelateerd vrijwilligerswerk alsook door de tijd die vrijkomt doordat de kinderen naar school gaan (Ruiter & Bekkers, 2009). Het komt voor dat ouders betrokken blijven bij vrijwilligerswerk nadat hun kinderen de school hebben verlaten, maar dit zijn echter uitzonderingen (Ruiter & Bekkers, 2009).

Bij het *aangaan van een relatie*, zoals trouwen of samenwonen, zal vrijwilligerswerk naar verwachting afnemen volgens het perspectief van rolvervanging. Ook in het onderzoek van Ruiter en Bekkers

(2009) getuigt een persoon dat de vrijwilligersactiviteiten afnamen in de periode waarin ze ging samenwonen.

Echtscheiding of weduwschap zouden volgens het rolvervangingsperspectief dan weer kunnen leiden tot meer vrijwilligerswerk (Lancee en Radl, 2014). Li (2007, zoals geciteerd in Lancee en Radl, 2014) merkt op dat weduwschap vrijwilligerswerk voornamelijk in de eerste jaren na het overlijden van de partner bevordert en Nesbit (2012) rapporteert gemengde effecten van weduwschap. Een echtscheiding zou, vooral bij mannen, ervoor zorgen dat ze meer tijd besteden aan vrijwilligerswerk, dan getrouwde mannen. Bovendien doen gescheiden mensen met kinderen ook vaker aan vrijwilligerswerk (Nesbit, 2012).

Transities op de arbeidsmarkt hebben verschillende effecten: volgens het rolvervangingsperspectief neemt vrijwilligerswerk af naarmate men meer tijd doorbrengt in betaald werk (Lancee en Radl, 2014). Ook het onderzoek van Ruiter en Bekkers (2009) bevestigt dat langer betaald werken zal leiden tot minder vrijwilligerswerk. Het interesse- en middelenperspectief daarentegen, moedigt aan dat deelname aan de arbeidsmarkt vrijwilligerswerk bevordert (Wilson, 2000; Lancee en Radl, 2014).

Tot slot vertonen *leeftijd en opleidingsniveau* een positieve correlatie met vrijwilligerswerk, in tegenstelling tot pensionering, wat geen significant effect lijkt te hebben op vrijwilligerswerk (Lancee en Radl, 2014). Uit onderzoek van Ruiter en Bekkers (2009) blijkt echter dat naarmate mensen ouder worden, de kans afneemt dat ze lid worden van maatschappelijke organisaties. Eens boven de 50 jaar kan de kans om vrijwilligerswerk te doen weer iets toenemen als gevolg van het rustiger aan te doen op het werk of kan het weer dalen ten gevolge van het achteruitgaan van de fysieke gezondheid (Ruiter en Bekkers, 2009). Uit onderzoek van Hansen en Slagsvold (2020), bleek dat oudere mensen zich vaak niet gevraagd voelen vanwege hun leeftijd. Ook dit zou een mogelijke verklaring kunnen zijn voor de dalende curve. Studenten daarentegen, twijfelen aan hun capaciteiten en voelen zich niet aangesproken vanwege een gebrek aan vaardigheden (Nordstrom et al., 2022). Dit toont aan dat opleiding wel degelijk van invloed is op het starten van vrijwilligerswerk.

Een algemene invloed op het microniveau is de *vrije tijd*. Door rolveranderingen en de daarbij horende verantwoordelijkheden, verandert ook de tijd die kan worden besteed aan vrijwilligerswerk. Veel mensen hebben simpelweg te weinig tijd door andere verplichtingen, waardoor ze eerder kiezen voor kortdurende, episodische inzet in plaats van langdurige betrokkenheid (Hansen en Slagsvold, 2020; Maya Jariego et al., 2023).

Invloeden op mesoniveau

Het mesoniveau omvat plaatsgebonden entiteiten, van individuele organisaties tot grote gemeenschappen zoals stadswijken en metropolen (Greenfield et al., 2018; De Corte et al., 2022). Daarnaast omvat het ook sociale instituties zoals familie, onderwijs, werk en vrije tijd (Silverstein en Giarrusso, 2011; De Corte et al., 2022). Ook familieleden die ver weg wonen of online gemeenschappen waaraan een persoon zich verbonden voelt, horen tot het mesoniveau. Er is zelfs een toenemende hoeveelheid aan virtuele interacties (Greenfield et al., 2018).

Het mesoniveau is belangrijk voor het begrijpen van de invloed van de buurt, als fysieke ruimte of als sociaal gegeven, op vrijwilligerswerk (Silverstein en Giarrusso, 2011; Dury et al., 2016). Dury et al. (2016) benadrukken de invloed van sociale verbondenheid binnen een gemeenschap op vrijwilligerswerk. Ook culturele verbondenheid is van belang. Verschillen in waarden en normen kunnen vrijwilligers namelijk ontmoedigen (Hansen en Slagsvold, 2020; Kelly, 2023). Vroege socialisatie kan aanzetten tot vrijwilligerswerk. Zo kan het stichten van een gezin volwassenen aantrekken tot vrijwilligerswerk via bijvoorbeeld verbindingen met scholen en gemeenschappen (Tang, 2006).

De *schoolomgeving* heeft niet alleen een aanzienlijke invloed op de betrokkenheid bij vrijwilligerswerk van ouders van kinderen, maar ook op de betrokkenheid van kinderen zelf (Penner, 2002; Barber et al., 2013; Maya Jariego et al., 2023). Sterke banden met de school en deelname aan buitenschoolse activiteiten tijdens de jeugd leggen namelijk een basis voor latere burgergerichte vrijwilligersactiviteiten (Barber et al., 2013). Onderzoek wijst uit dat scholen, door een positieve en ondersteunende omgeving te bieden, waarden en normen rondom vrijwilligerswerk overdragen. Dit draagt bij aan de identiteitsontwikkeling en doelgerichtheid van studenten, wat essentieel is voor hun latere inzet als vrijwilliger (Barber et al., 2013; Maya Jariego et al., 2023).

Ook *institutionele ondersteuning* zou individuen motiveren om deel te nemen aan vrijwilligerswerk (Hansen en Slagsvold, 2020; Leisink et al., 2021). Zo kan het zijn dat individuen graag formeel vrijwilligerswerk willen doen, maar dit niet kunnen zonder organisaties in de buurt die vrijwilligerswerk ondersteunen (Nesbit, 2012; Wang et al., 2017). Een ander probleem bij het vinden van vrijwilligersorganisaties is het gebrek aan informatie over vrijwilligersmogelijkheden, waardoor potentiële vrijwilligers niet weten hoe of waar ze kunnen bijdragen (Hansen en Slagsvold, 2020; Kelly, 2023).

Ook de betrokkenheid bij de *vrijwilligersorganisatie* is van belang (Quinones, 2019). Het aansluiten bij een beweging die overeenkomt met de eigen waarden en normen, kan de motivatie vergroten om actief bij te dragen aan de missie van de organisatie (Kelly, 2023). Het gedeelde enthousiasme en de passie binnen een organisatie kunnen dit versterken en aanstekelijk werken voor andere vrijwilligers (Kelly, 2023). Ook respect voor diversiteit en een inclusieve omgeving zijn cruciaal voor het aantrekken en behouden van vrijwilligers (Maya Jariego et al., 2023).

Tot slot is het belangrijk om rekening te houden met de concurrentie binnen dit mesoniveau, bijvoorbeeld tussen familie en werk of tijd en energie (Silverstein en Giarrusso, 2011).

Invloeden op macroniveau

Op macroniveau staat de samenleving als geheel centraal (Beullens en Storms, 2007; De Corte et al., 2022). Individuele motivaties voor vrijwilligerswerk kunnen sterk variëren, afhankelijk van hoe mensen de wereld om hen heen ervaren. Culturele en politieke factoren beïnvloeden deze percepties (Adams en Deane, 2009). Zo kunnen het ontbreken van een nationale vrijwilligerscultuur, bureaucratische problemen of de afwezigheid van een uitgebreid vrijwilligerswerksysteem uitdagingen vormen voor vrijwilligerswerk (Aslan en Tuncay, 2023).

Sociopolitieke contexten bepalen hoe mensen maatschappelijke betrokkenheid interpreteren en wat het voor hen betekent om hieraan deel te nemen. Dit zorgt ervoor dat dit sterk kan verschillen tussen landen en culturen (Serrat et al., 2019; Dikmans en Chacur, 2023). Politieke gebeurtenissen en ideologieën zoals oorlogen, economische depressies, ongelijkheden en grootschalige sociale acties, vormen de levens van individuen en beïnvloeden zo de keuzes en kansen gedurende hun leven (Söderström, 2020; Dikmans en Chacur, 2023). Ook de culturele context waarin mensen opgroeien heeft invloed op hun levensbeslissingen op verschillende leeftijden door verschuivende normen en voorkeuren (Silverstein en Giarrusso, 2011). Zo is er bijvoorbeeld een proces van individualisering aan de gang, wat zorgt voor een lossere band tussen gemeenschap en individu (Beullens en Storms, 2007). Deze invloeden, zowel op persoonlijk als op maatschappelijk niveau, dragen bij aan de complexiteit van individuele motivaties en levenspaden (Silverstein en Giarrusso, 2011).

Interactie verschillende niveaus

De interactie tussen het micro-, meso- en macroniveau is essentieel om het gedrag en welzijn van individuen te begrijpen. Elk niveau beïnvloedt en wordt beïnvloed door de andere niveaus. Tijd speelt een cruciale rol in deze dynamiek. De tijd is namelijk een dimensie die deze niveaus en hun onderlinge verbanden doorkruist (Greenfield et al., 2018).

Zowel de beschikbaarheid van gemeenschapsvoorzieningen als de invloed van sociale netwerken, zijn belangrijke mesofactoren die invloed uitoefenen op het microniveau (Nesbit, 2012; Greenfield, 2018). In buurten waar hulpbronnen zoals diensten en voorzieningen bijvoorbeeld gemakkelijk beschikbaar zijn, is de neiging van ouderen om deel te nemen aan vrijwilligerswerk groter (Dury et al., 2016). Daarnaast bevorderen ook vrienden en familie die betrokken zijn bij vrijwilligerswerk, actief de deelname aan vrijwilligerswerk (Nesbit, 2012).

De interactie tussen mesoniveau en macroniveau beïnvloedt vrijwilligerswerk op verschillende manieren. Beleidsveranderingen op macroniveau, zoals bezuinigingen en hervormingen, kunnen de structuur en rol van vrijwilligersorganisaties op mesoniveau veranderen. Metcalf (2019) laat zien dat beleidswijzigingen, zoals het uitbesteden van openbare diensten, de verantwoordelijkheden van bestuursleden in vrijwilligersorganisaties complexer maken, wat leidt tot verhoogde stress en verminderde betrokkenheid. Tegelijkertijd kunnen initiatieven op mesoniveau, zoals age-friendly programma's, de beleidsvorming op macroniveau beïnvloeden door bij te dragen aan maatschappelijke veranderingen en beleidsaanpassingen (Greenfield et al., 2018). Deze initiatieven kunnen ook zorgen voor adequatere ondersteuningsmechanismen voor vrijwilligers door een grotere nadruk te leggen op de noodzaak van structurele en beleidsmatige aanpassingen (Brzozowski, 2013; Metcalf, 2019).

De bredere maatschappelijke trends en beleidscontexten op macroniveau hebben ook directe invloed op het microniveau. Beleidswijzigingen op macroniveau kunnen bestuursleden aanzetten tot het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden en kennis (Metcalf, 2019). Deze veranderingen kunnen zowel positieve als negatieve effecten hebben; terwijl bestuursleden voldoening halen uit hun rol, ervaren ze ook emotioneel leed door bijvoorbeeld ontslagaanzeggingen of het terugtrekken van diensten voor kwetsbare mensen (Metcalf, 2019). Daarnaast kan een tekortkoming in het overheidsbeleid leiden tot verhoogde burgeractiviteit op microniveau, zoals bijvoorbeeld na een natuurramp. Gevoelens van

solidariteit en frustratie met overheidsreacties kunnen individuen aanzetten tot humanitaire inspanningen (Brzozowski, 2013).

3 Hoofd- & bijvragen

In de literatuur staat reeds beschreven welke levensgebeurtenissen van invloed zijn op vrijwilligerswerk. Echter, de focus ligt sterk op wat stimuleert of belemmert en niet op wat zorgt voor het starten of stoppen. Bovendien richten de bestaande theorieën zich voornamelijk op het microniveau, terwijl ook het meso- en macroniveau interessante inzichten kunnen aanreiken. Om deze reden vertrekt dit onderzoek vanuit de vraag: ***Op welke manier hebben levensgebeurtenissen van vrijwilligers in Vlaanderen een invloed op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties?***

1. *Op welke manier hebben levensgebeurtenissen van vrijwilligers bij autodeelorganisaties in Vlaanderen op microniveau een invloed op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties?*
2. *Op welke manier hebben levensgebeurtenissen van vrijwilligers bij autodeelorganisaties in Vlaanderen op mesoniveau een invloed op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties?*
3. *Op welke manier hebben levensgebeurtenissen van vrijwilligers bij autodeelorganisaties in Vlaanderen op macroniveau een invloed op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties?*

Deel 2: Data & methode

Dit hoofdstuk gaat verder in op de context waarin dit onderzoek werd gevoerd namelijk Autodelen. Verder zal ook uitgebreid besproken worden wie de respondenten waren en welke methode gebruikt werd voor het onderzoek. Tot slot worden ook de gebruikte materialen en de analyseprocedure besproken.

1 Autodelen

In dit onderzoek wordt onderzocht op welke manier levensgebeurtenissen van vrijwilligers in Vlaanderen een invloed hebben op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties. Het onderzoek zal gevoerd worden bij vrijwilligers van autodeelorganisaties die gepromoot worden door Autodelen.net. Deze omvatten peer-to-peer autodelen en moderne (commerciële) initiatieven voor autodelen. Echter, moderne initiatieven werken meestal niet met vrijwilligers en werden dus niet bevraagd. De verschillende vormen van autodelen en autodeelorganisaties, worden in wat volgt kort uitgelegd.

1.1 Autodelen.net

Autodelen.net is een verbindend netwerk voor gedeelde mobiliteit dat zich richt op het bevorderen en ondersteunen van het gezamenlijk gebruik van vervoermiddelen, met als doel op een efficiënte manier te voorzien in de mobiliteitsbehoeften van individuen, met minimale ruimtebeslag, optimaal gebruik van grondstoffen en positieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving ('Onze missie', z.d.).

1.2 Peer-to-peer autodelen

Bij een peer-to-peer autodeelservice treedt een bedrijf op als tussenpersoon. Individuele personen kunnen hun auto's verhuren als ze deze niet gebruiken. Dit zijn geen bedrijven, maar consumenten die andere mensen toestaan hun voertuigen te gebruiken. Een makelaar die een onlineplatform zoals een website en/of app aanbiedt, brengt vraag en aanbod samen, int de betaling en houdt een percentage van de totale inkomsten (Santos, 2018). Voorbeelden van zo'n peer-to-peer autodeelservice zijn Dégage, Coopstroom en Cozy Wheels.

1.3 Moderne autodeelinitiatieven

Moderne autodeelinitiatieven plaatsen voertuigen strategisch in steden of parkeerterreinen voor kortetermijnverhuur. Gebruikers kunnen via een app een voertuig vinden, rijden naar hun bestemming en parkeren het voertuig elders. Meestal wordt vergrendelen en ontgrendelen gedaan met een smartphone of smartcard. Dit flexibele autodelen vereist vaak een lidmaatschap en jaarlijkse bijdrage, waarbij gebruikers per minuut betalen. In tegenstelling tot traditionele autodeelinitiatieven hoeven voertuigen niet terug te keren naar het startpunt (Santos, 2018). Voorbeelden van zo'n deelinitiatieven zijn Poppy, Miles en Cambio.

2 Respondenten

In dit onderzoek werden aanvankelijk vrijwilligers van Autodelen.net benaderd via de organisatie zelf. Hiervoor werd een flyer ontworpen (Zie bijlage 1). Zowel algemene e-mails als persoonlijke benaderingen werden gebruikt om contact te leggen. Echter, vanwege het beperkte aantal respondenten uit deze groep, werd besloten de doelgroep uit te breiden naar vrijwilligers van autodeelinitiatieven in Vlaanderen.

Om deze nieuwe groep vrijwilligers te werven, werd een sneeuwbalmethode toegepast. Verder nam Autodelen.net contact op met Dégage, een ander autodeelinitiatief, en verzocht hen om potentiële respondenten te benaderen. Daarnaast ging de onderzoeker zelf naar een autodeelapéro, een informele bijeenkomst van autodelers, om daar rechtstreeks mogelijke respondenten aan te spreken.

Door deze aanpak is de respondentengroep vergroot van 4 naar 11 respondenten wat voor een diversiteit aan perspectieven zorgt. Hoewel de oproep ook werd verspreid door Dégage, werden alsnog voornamelijk Autodelen.net vrijwilligers geïnterviewd. De vrijwilligers doorliepen verschillende levenslooptransities en zijn direct betrokken bij autodeelprogramma's, waardoor ze waardevolle inzichten kunnen bieden. Het verhoogde aantal respondenten vermindert de gekleurdheid door individuele ervaringen. De leeftijd van de respondenten varieert tussen 31 en 79 jaar. Hiervan identificeerden twee respondenten zich als vrouw en negen respondenten als man. De vrijwilligers die werden bevraagd, bemanden verschillende posities; van leden van de raad van bestuur tot ambassadeurs die de organisatie promoten. De belangrijkste gegevens worden in onderstaande tabel weergegeven.

Respondent	Geslacht	Autodeelorganisatie
R1	Vrouw	Autodelen.net
R2	Man	Autodelen.net
R3	Man	Autodelen.net, Dégage
R4	Man	Autodelen.net
R5	Man	Autodelen.net
R6	Man	Autodelen.net, Dégage

Respondent	Geslacht	Autodeelorganisatie
R7	Man	Autodelen.net, Dégage
R8	Man	Dégage
R9	Man	Autodelen.net
R10	Vrouw	Dégage
R11	Man	Autodelen.net, Dégage

Tabel 1. Overzicht Respondenten

3 Methode

Dit onderzoek maakt gebruik van semi-gestructureerde interviews vanwege de behoefte aan vrijheid voor de respondenten en de noodzaak om alle relevante onderwerpen te bespreken. De interviews zijn retrospectief opgezet en moedigen respondenten aan om terug te kijken op hun verleden om invloeden doorheen de levensloop te identificeren (Baarda, 2020). De beslissing om interviews te gebruiken vindt zijn oorsprong in de beperkte beschikbaarheid van literatuur over de levensloop van vrijwilligers en de invloed ervan op het starten en stoppen met vrijwilligerswerk. De semi-gestructureerde, retrospectieve interviews verschaffen inzicht in de motivaties en ervaringen van

deze vrijwilligers, wat helpt om beter te begrijpen wat hen aanzet om betrokken te raken bij autodeelorganisaties en om al dan niet te blijven participeren.

Om de invloed van zowel het verleden als toekomstverwachtingen, in combinatie met individuele doelen en externe beperkingen in kaart te brengen, werden levensverhalen gebruikt (Giele & Elder, 1998). Levensverhalen schetsen namelijk het individu als onderdeel van een bredere context. De onderzoeker en respondent werden hierbij ondersteund door het gebruik van levensdiagrammen.

Levensverhalenonderzoek kent echter uitdagingen zoals geheugenvervalsing, het weglateffect en het vinden van een balans tussen individuele verhalen en algemene waarheden (Baarda, 2020; Söderström, 2020). Het gebruik van levensdiagrammen kan een oplossing bieden voor deze uitdagingen. Ze kunnen helpen bij het vastleggen van herinneringen en het structureren van het verhaal, waardoor het interview een dieper inzicht in het levensverhaal mogelijk maakt (Söderström, 2020). Respondenten begeleiden bij het ontdekken van nieuwe invalshoeken en het in kaart brengen van eerst weggelaten delen kan nieuwe inzichten opleveren (Andrews, 1991 zoals geciteerd in Söderström, 2020). Daarnaast kunnen ze mensen helpen om te ontdekken hoe sociale, culturele en historische factoren hun levenspad hebben beïnvloed (Dikmans & Chacur, 2023).

Verder kan het gebruik van levensdiagrammen de machtsbalans tussen onderzoeker en respondent verschuiven, zodat respondenten controle hebben over de structuur waarmee zij hun leven verhalen en over hun levensinterpretatie (Söderström, 2020, 2021). Levensverhaleninterviews streven ernaar het volledige leven van de respondent vast te leggen (Söderström, 2020). Een ontspannen sfeer tijdens het interview is hierbij van belang. Het informele gebruik van levensdiagrammen kan respondenten op hun gemak stellen (Dikmans en Chacur, 2023). Levensdiagrammen helpen zowel onderzoekers als respondenten bij het bijhouden van besproken levensdelen zonder een strikt lineair perspectief op te leggen (Söderström, 2021). Naarmate er meerdere interviews zijn afgenomen, kunnen dezelfde tijdsperiodes of invloedrijke personen naar voren komen. In dit geval kan de interviewer in de volgende interviews de respondent vragen om hierop te reageren vanuit de eigen ervaringen (Söderström, 2021).

Voorafgaand aan het interview vond een proefinterview plaats ter voorbereiding. Dit stelde de onderzoeker in staat te beoordelen of er nog (deel)onderwerpen ontbraken, of de volgorde van de vragen logisch was en of alle vragen helder geformuleerd waren. Door deze beoordeling te verwerken in het interviewschema, kon het daadwerkelijke interview verbeteren (Baarda, 2020). Daarnaast was dit ook een manier voor de onderzoeker om het gebruik van levensdiagrammen te testen.

4 Materiaal

Dit onderzoek gebruikte een interviewschema, een informatiebrief, informed consent-formulieren en levensdiagrammen om de interviews met de respondenten te ondersteunen.

Om ervoor te zorgen dat de respondenten voldoende waren geïnformeerd over het onderzoek, werd hen voorafgaand aan het interview een informatiebrief gestuurd (Zie bijlage 2). Op deze manier wisten ze de grote lijnen van het onderzoek. Daarna werd met behulp van informed consent-formulieren (Zie bijlage 3) de respondenten om hun geïnformeerde toestemming gevraagd. Deze

formulieren boden de respondenten informatie over het doel en de werkwijze van het onderzoek, evenals hun recht om vrijwillig deel te nemen of zich terug te trekken.

Het interviewschema (Zie bijlage 4) hanteerde een gestructureerde aanpak. In overleg met Autodelen.net was de topiclijst ontwikkeld om de thema's te identificeren die tijdens de interviews aan bod moesten komen. De vragen volgden een logische chronologie, beginnend bij neutrale vragen en meer specifieke vragen naar het einde toe (Baarda, 2020).

Om te beginnen herhaalde de onderzoeker kort dat het onderzoek, en dus ook het interview, de invloed van de levensloop op vrijwilligerswerk betrof. Vervolgens vroeg de onderzoeker de respondenten naar hun eigen opvattingen over wat vrijwilligerswerk inhoudt en legde de onderzoeker ook de definitie uit die het onderzoek hanteert. De interviews startten met het bevragen van persoonsgegevens (leeftijd, geslacht en woonplaats) gevolgd door een overzicht van het volledige leven te schetsen op een levensdiagram (Zie bijlage 5). Hierbij zouden de belangrijkste gebeurtenissen naar voren komen. De levensdiagrammen werden afgedrukt op A4-papier en gaven de ruimte om het levensverhaal te vertellen vanaf de geboorte (Söderström, 2021; Dikmans en Chacur, 2023). De horizontale as gaf een tijdlijn weer, terwijl de verticale as de hoeveelheid vrijwilligerswerk weergaf (Dikmans en Chacur, 2023). Het gebruik van levensdiagrammen in interviews kan zowel stimulerend werken als ongemak veroorzaken. Om deze reden waren de respondenten vrij om hun levensverhaal te vertellen zonder gebruik van de levensdiagrammen, maar ze werden hiertoe wel aangemoedigd (Söderström, 2020). Daarnaast was het van belang om een goede balans te vinden tussen de persoonlijke bijdrage van de respondent en de vergelijkbaarheid van de interviews (Söderström, 2020). De respondenten kregen voldoende informatie over de werking van de levensdiagrammen om de vergelijkbaarheid te vergroten (Söderström, 2020). Echter, lag de nadruk op de vrijheid die de respondenten hadden om zo hun persoonlijke bijdrage te vergroten (Dikmans en Chacur, 2023).

Na de schets van de levensloop volgde een gedetailleerde bespreking van opvallende veranderingen in het levensdiagram, de zogenaamde levensgebeurtenissen en levenslooptransities. Dit stelde de respondenten in staat om keerpunten en algemene trends in hun levensloop te identificeren, evenals hiaten tussen levenslooptransities (Söderström, 2020). De onderzoeker kon later de diagrammen gebruiken om het levensverhaal te codificeren en duidelijkheid te verschaffen over de overgangsperioden (Söderström, 2020). Deze visualisatie hielp ook om een beter begrip te vormen van wat impliciet was of moeilijk uit te drukken in woorden (Gauntlett, 2007 zoals geciteerd in Dikmans en Chacur, 2023). Tot slot stelde de onderzoeker ook enkele reflectievragen en was er ruimte voor opmerkingen en aanvullingen (Baarda, 2020):

"Welke gebeurtenissen hebben volgens u het meeste invloed gehad op u als vrijwilliger?"

"Bent u tevreden met de levensdiagram die voor u ligt?"

"Wenst u nog zaken toe te voegen?"

Door het opnemen en transcriberen van de interviews werd de objectiviteit verhoogd. Het bevragen van concrete feiten en het gebruik van levensdiagrammen verhoogde de validiteit (Söderström, 2021; Dikmans en Chacur, 2023).

5 Analyseprocedure – QUAGOL

Bij het interpreteren van levensverhalen is het van belang om het temporele perspectief van de respondent in acht te nemen. Iemands ervaring van eenzelfde moment kan namelijk op verschillende tijdstippen anders zijn (Söderström, 2020, 2021). Het analyseren van narratieve data vergt dus een gestructureerde aanpak om de belangrijkste thema's en ideeën die in de gegevens naar voren komen te identificeren. Dit onderzoek maakt gebruik van de QUAGOL-methode. Deze methode combineert strategieën (casusgerichte benadering, constante vergelijking en data-gegenereerde codes) om een diepgaand inzicht in de data te verkrijgen (Dierckx en De Casterlé et al., 2021).

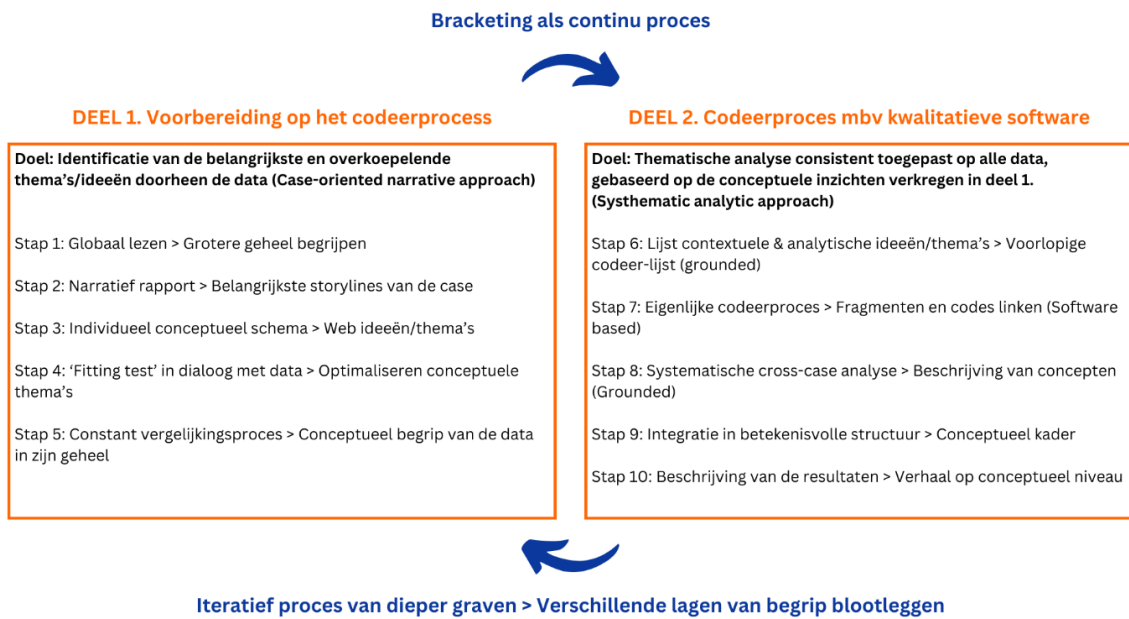
5.1 Deel 1: Voorbereiding op het codeerproces

Het proces is begonnen met een case-georiënteerde narratieve benadering. Na het transcriberen van de interviews (Zie voorbeeld in bijlage 6) heeft de onderzoeker elke casus als geheel gelezen om een alomvattend begrip te ontwikkelen. Daarna is het belangrijk geweest om de belangrijkste verhaallijnen te identificeren en om te zetten in een samenvatting (Zie bijlage 7) (Dierckx De Casterlé et al., 2012, 2021). Vervolgens heeft de onderzoeker per interview een conceptueel schema gemaakt (Zie bijlage 8) om ideeën en thema's met elkaar te verbinden. Hierna heeft een "fitting test" plaatsgevonden om de thema's te matchen met de gegevens. Het is belangrijk geweest om de gegevens voortdurend te vergelijken om een beter begrip van het geheel te krijgen. De overgang van concrete naar abstracte data is namelijk een iteratief proces (Dierckx De Casterlé et al., 2021). Daarnaast hanteerde de onderzoeker bracketingstrategieën. Hierbij worden persoonlijke voorkeuren en gedachten tijdelijk "tussen haakjes" geplaatst. Dit heeft de onderzoeker in staat gesteld om met een frisse, open blik naar de perspectieven van de respondenten te luisteren, wat resulteerde in eerlijkere en meer neutrale onderzoeksresultaten (Dierckx De Casterlé et al., 2012).

Ook het gebruik van levensdiagrammen heeft de onderzoeker in staat gesteld om de respondenten centraal te stellen in de analyse. Daarnaast heeft de combinatie van het levensdiagram en het interview ervoor gezorgd dat er twee bronnen zijn om analyses op uit te voeren (Söderström, 2020).

5.2 Deel 2: Codeerproces met behulp van kwalitatieve software

Na de case-georiënteerde benadering is een systematische thematische analyse op alle data uitgevoerd, gebaseerd op de conceptuele inzichten verkregen in het eerste deel van de analyse (Dierckx De Casterlé et al., 2021). Dit omvat het opstellen van een voorlopige codelijst van contextuele en analytische ideeën en thema's (Dierckx De Casterlé et al., 2021). Gezien de grote hoeveelheid codes, werd de onderzoeksvraag geherformuleerd zodat de analyse met voldoende nauwkeurigheid kon worden beschreven. Hierna volgde het codeerproces waarbij fragmenten uit de transcripten aan codes worden gelinkt (Dierckx De Casterlé et al., 2021). Hiervoor werd het codeerprogramma *MAXQDA 24* gebruikt. Vervolgens is een systematische cross-case analyse uitgevoerd. Deze helpt bij het beschrijven van concepten en het integreren ervan in een betekenisvolle structuur, resulterend in een conceptueel kader (Dierckx De Casterlé et al., 2021). Tot slot, na het beschrijven van de resultaten op conceptueel niveau, is er een samenhangend verhaal ontstaan dat de bevindingen van de analyse weergeeft (Dierckx De Casterlé et al., 2021).

Figuur 1. Stages of the Qualitative Analysis Guide of Leuven (QUAGOL) (Dierckx De Casterlé et al., 2021)

Deel 3: Resultaten

Dit deel van het onderzoek presenteert de codes voor het starten of stoppen met vrijwilligerswerk die gevonden zijn in de interviewtranscripten. Om te beginnen zullen de codes op het microniveau worden beschreven. Daarna volgt een uiteenzetting van de codes op het mesoniveau. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de codes voor het starten of stoppen met vrijwilligerswerk op het macroniveau.

De gebruikte quotes om de resultaten te illustreren bevatten referenties om de bron te verduidelijken. De quotes krijgen een 'R' gevolgd door hun unieke nummer, zoals aangegeven in tabel 1 (zie pagina 15).

1 Starten/stoppen als vrijwilliger: microniveau

1.1 Eigen geboorte

Tijdens de interviews illustreerden de respondenten hoe hun achtergrond en opvoeding hen hebben gevormd en geleid tot betrokkenheid bij vrijwilligerswerk en maatschappelijke activiteiten. Sommigen geven zelfs aan dat het geboren worden in hun gezin de gebeurtenis was met het meeste invloed op hen als vrijwilliger.

*"En als we gaan kijken naar de levensloop, welke gebeurtenissen, zeg maar, zou u zeggen dat juist het meeste invloed heeft gehad op uw vrijwilligerswerk?"
(Onderzoeker) "Het geboren worden?" (R5)*

"Dat is zelf gegroeid, maar dat is van thuis meegekregen in de zin wat ik wel heel sterk van thuis heb meegekregen. Dat is een kritische open geest." (R7)

1.2 (Klein)Kinderen krijgen

Een andere veel genoemde gebeurtenis gedurende de interviews die ook een invloed heeft op het starten met vrijwilligerswerk is de geboorte van (klein)kinderen. Zo vertellen verschillende respondenten hoe het krijgen van kinderen zorgt voor een groeiend verantwoordelijkheidsgevoel ten opzichte van de volgende generaties. Dit zou hen een extra motivatie geven om aan vrijwilligerswerk te doen.

"[...] gewoon het gevoel om ook verantwoordelijk te zijn voor de volgende generaties. Door dat ik kinderen gekregen heb, hè? Dat heeft ook wel een rol gespeeld." (R3)

"Ik denk zelfs eerder van mijn kleinkinderen. Omdat ik er veel meer bij stilstaar van, het leven is eindig, hè. Ik word overmorgen 70 jaar. Dus... De jaren die ik nog te gaan heb, zijn geteld, hè. En dan sta je er zo bij stil. Welke wereld laat ik hier achter voor mijn kleinkinderen?" (R9)

Ook heeft het krijgen van kinderen voor sommige respondenten een invloed gehad op het starten bij autodeelorganisaties specifiek.

"Daar zijn de kinderen wel een sleutelmoment ergens in geweest. Want de vorige auto was gewoon veel te klein. [...] En dan moesten we de keuze maken van wat doen we? [...] We zijn bij Cozy Wheels begonnen en dan naar Dégage overgestapt. En zo vind je dan wel dat netwerk. En vanuit Dégage is dat dan wel heel snel de wisselwerking gekomen om er verder op te werken." (R7)

Anderzijds blijkt het krijgen van kinderen of kleinkinderen volgens sommige respondenten een invloed te hebben op het stoppen met vrijwilligerswerk, ook al is het slechts voor even. Het krijgen van kinderen of kleinkinderen zou een groot deel van de vrije tijd innemen.

"Als je kinderen hebt, wil je ook tijd steken in je kinderen. Je moet meer keuzes maken, want je wilt ook niet verleden zijn. Dus je moet ook je rol opnemen in het gezin. Dan is het misschien eerder een rem op het vrijwilligerswerk dan dat het een stimulans is." (R11)

"Maar ik zou meer tijd voor mezelf willen maken. Om met de kinderen bezig te zijn, de kleinkinderen." (R9)

1.3 Verandering in job/studies

Verder hebben veranderingen op vlak van werk of studies voor vele respondenten een invloed gehad op het beginnen met vrijwilligerswerk. Zo geven respondenten aan dat de verandering naar een minder drukke job of een vier vijfde week ervoor heeft gezorgd dat ze meer tijd hadden om aan vrijwilligerswerk te doen.

"Dan werkte ik aan het onthaal bij (naam organisatie). Dat was eigenlijk een perfecte combinatie toen. Omdat ik daar heel weinig moest werken. [...] Maar dat was wel handig om veel vrije tijd te hebben. Zodat ik daar veel op kon voorbereiden." (R10)

Ook de overgang van studeren naar beginnen werken heeft voor enkele respondenten een invloed gehad op het starten bij vrijwilligersorganisaties. Vrijwilligerswerk zou namelijk een opstap kunnen zijn naar een latere carrière. Een andere respondent sloot zich aan bij een andere vrijwilligersorganisatie nadat de eerdere organisatie hem niet langer kon behouden vanwege zijn status als niet-student.

"Het sleutelmoment voor mij was echt een zoektocht naar werk. [...] Vrijwilligerswerk was voor mij toen echt een soort van gateway naar... Als ik dit doe, ga ik hier uiteindelijk ook werk in vinden." (R10)

Anderzijds kan het doen van bepaalde studies of jobs een invloed hebben op het stoppen met vrijwilligerswerk. Zo veranderen sommige vrijwilligers van organisatie omwille van de flexibiliteit of stoppen ze met vrijwilligerswerk omwille van tijdgebrek door studies of het werk.

"En toen heb ik beslist om nog twee jaar bij te doen voor ingenieur. En dan heb ik ook wel gewisseld van Chiro naar jeugdhuis. Ja. En ik dacht, ja, dan wordt dat misschien nog iets drukker. En jeugdhuis kan ik dan misschien nog wat meer regelen." (R8)

"Het is natuurlijk bijvoorbeeld in mijn eerste job, omdat ik geregeld naar het buitenland moest. Een keer dat je in het buitenland zit, dan zit je daar niet aan het vrijwilligen natuurlijk, dus dat is dan wel een rem." (R11)

Tot slot stopten enkele vrijwilligers bij een organisatie omdat ze werden aangenomen als vaste, betaalde werkracht. Een vrijwilliger vermeldde ook dat haar keuze voor een vrijwilligersorganisatie afhing van de beschikbaarheid van betaalde functies. Ze wilde graag vrijwilligerswerk doen voor een autodeelorganisatie. Omdat organisatie X een betaalde vacature had, koos ze voor vrijwilligerswerk bij organisatie Y. Als organisatie Y een betaalde functie had gehad, zou ze waarschijnlijk bij organisatie X hebben gewerkt als vrijwilliger.

"Sommige dingen die oorspronkelijk vrijwilligers inzetten waren, daar is dan wel een vergoeding voor gekomen. [...]...omdat dat niet meer echt vrijwilligerswerk is." (R2)

1.4 Moment van persoonlijke inspiratie

Ook geven enkele respondenten aan dat het lezen van een boek ervoor heeft gezorgd dat ze (meer) zijn gaan vrijwilligen. Een boek zou enerzijds kunnen dienen ter inspiratie voor de keuze van vrijwilligersorganisatie, anderzijds kan het dingen in perspectief plaatsen waardoor er een extra stimulans is om te starten met vrijwilligerswerk. Ook het volgen van workshops of het hebben van een inspirerend gesprek, hebben respondenten ertoe aangezet te beginnen met vrijwilligerswerk.

"Er is misschien wel een boek dat mij heel hard heeft geïnspireerd.[...] Development as freedom van Amartya Sen.[...] Dat heeft mij gewoon al die zaken op een, voor mij, heldere, logischere manier te kunnen vatten. [...] Ik denk niet dat het boek de declancheur was maar het boek heeft wel voor een meer, een stap terug een bredere blik." (R7)

"En daar ben ik al met iemand aan de praat geraakt. Die dan, ja, blijkbaar ook voor scholen specifiek, voor vijfde leerjaren iets doet. Waardoor ik achteraf een engagement ben aangegaan om in mijn klas deel te nemen aan het project." (R1)

1.5 Desillusie

Een reden om te stoppen met vrijwilligerswerk die werd aangehaald in de interviews is desillusie. Het gevoel geen vooruitgang te boeken met hun acties zou demotiverend werken.

"Maar eigenlijk ben ik daar teleurgesteld omdat dat ook... Omdat die op een bepaald moment, en dat is een keuze die je moet maken, politiek gaan voeren zoals politiek gevoerd wordt. [...] Maar ik vond dat wat jammer dat dat toch... Ik was daar een beetje in teleurgesteld, dus dat is stilgevallen. Ik heb nog altijd sympathie daar niet van, maar ik doe daar wel niks mee." (R2)

"Ik denk dat ik na een tijd een beetje gedesillustioneerd was. We doen dat nu al zoveel jaren, maar eigenlijk verandert er niks. Er verandert wel iets. Maar er verandert niet zodanig veel als ik had gehoopt." (R10)

1.6 Te veel/burn-out

Verder vertelden enkele respondenten dat vrijwilligerswerk in combinatie met andere activiteiten kan leiden tot een grote hoeveelheid stress, die zelfs tot *burn-out* kan leiden. Wanneer vrijwilligerswerk leidt tot burn-out, zou dit volgens een van de respondenten een emotionele component toevoegen die de belasting nog zwaarder maakt. Deze overmatige stress zou ervoor kunnen zorgen dat vrijwilligers stoppen met hun vrijwilligerswerk.

"Het is dubbel gevaarlijk. Want voor je werk kan je ook in een burn-out geraken als je daar te veel in investeert. En ook vaak te veel er alleen voor staat. Maar als je dat dan uit vrijwilligerswerk meemaakt... [...] Is er een emotionelere component die het nog zwaarder maakt. Dus daar moet je absoluut aandacht voor hebben." (R7)

"En hier ben ik dus echt [...] dat was even allemaal te veel voor mij. En dan ben ik eigenlijk zo even met alles gestopt, omdat ik toen ook echt wel voelde van... Er is te veel in mijn leven gewoon." (R10)

1.7 Veranderingen relatie

Tijdens de interviews gaven de respondenten ook aan dat het aangaan van een nieuwe relatie ook een invloed heeft op het stoppen met vrijwilligerswerk. Dit kan gaan over veranderingen in de partnersituatie zoals een nieuwe relatie of trouwen.

"Dus dat zal zeker gemaakt hebben dat ik toen genoeg had aan die relatie. Een prille relatie, trouwplannen maken. Ja. Gaan samen wonen. Daarna een huis zoeken. Verbouwen. Die dingen maken dat waarschijnlijk, tenzij ik iets vergeet. Engagements toen naar... Lager niveau." (R1)

"En gewoon het feit dat je niet alleen bent. Bon, je moet je tijd even anders indelen. Je moet ook rekening houden met iemand." (R2)

1.8 Verandering woonsituatie

Ook zou het veranderen van woonsituatie, alleen gaan wonen of verhuizen, een invloed hebben op het stoppen met vrijwilligerswerk.

"Je bent zelfstandig gaan wonen. Dat is ook ne belangrijke. Anders kun je nog terugvallen op het huishouden. [...] Allee, van je ouders. En kun je nog meer... Tijd invullen in wa ge kiest." (R1)

"De tuin komt er nog. Kleine projectjes die dan bijkwamen. Dus dat was vooral daarmee bezig zijn." (R8)

2 Starten/stoppen als vrijwilliger: mesoniveau

Ook op het mesoniveau zijn er heel wat zaken die de respondenten hebben beïnvloed om aan vrijwilligerswerk te beginnen of ermee te stoppen.

2.1 Gelijkgestemden vinden

Tijdens de interviews kwam het tegenkomen van gelijkgestemden vaak aan bod als een invloed om te starten met vrijwilligerswerk. Gelijkgestemden zouden het makkelijker maken om engagementen aan te gaan alsook om een netwerk op te bouwen dat ook leidt tot meer vrijwilligerswerk.

"[...] ik heb eigenlijk mijn karretje, aangehangen bij iemand, die hier al actief was, in de buurt en die een buurtbarbecue organiseerde [...]" (R1)

"Je moet altijd wat gelijk gezinden vinden die er mee willen aan trekken. Als je niemand vindt die samen met je de boel wil op gang trekken, dan lukt het niet. Je moet altijd mensen vinden die ook er mee willen aan sleuren." (R11)

2.2 Veranderingen in de omgeving

Ook het veranderen van omgeving wordt aangegeven als een gebeurtenis die volgens de respondenten van invloed is op het starten of stoppen met vrijwilligerswerk. Dit kan gaan over het veranderen van school alsook het veranderen van woonplaats. Zo getuigde een van de respondenten dat het veranderen van schoolomgeving had gezorgd voor een bevorderlijke sfeer om aan vrijwilligerswerk te doen.

"[...] ik ben daar (zijnde: een school) terechtgekomen in een heel andere sfeer. Met een veel toegankelijker leerkrachten- en directieteam ook. Wat ervoor gezorgd heeft dat wij vanaf dat ik daar zat, heb ik samen ook met andere gasten uit mijn klas enzo, hebben wij altijd van alles gedaan." (R2)

Het veranderen van woonplaats kan zowel het starten met vrijwilligerswerk als het stoppen met vrijwilligerswerk in de hand werken. Zo zouden bepaalde woonplaatsen stimuleren om met vrijwilligerswerk te beginnen, anderen zouden juist het stoppen met vrijwilligerswerk in de hand werken.

"Vanaf 2010 wonen wij in onze huidige woning en zetten we zeer actief in de buurtwerking. Ook op school, in de schoolraad en de verkeersveiligheid voor het school [...]" (R3)

"En zo is dat begonnen eigenlijk. Omdat ik verhuisd ben eigenlijk. Ik was al geïnteresseerd in het algemeen eigenlijk. Maar toen was dat nog." (R6)

"Maar van het moment dat ik bij Autodelen.net ben begonnen, is dat ook allemaal gestopt. Want dat was allemaal ver." (R10)

"Ik heb gedacht van de autodelen daarmee te stoppen. Sinds ik verhuisd ben naar hier... Je hebt gezien, het is niet gemakkelijk om met de auto te grijpen. Wel tot van voren, maar dat laatste stuk moet ja altijd te voet doen. Dus ik vind een fiets veel handiger." (R9)

Tot slot vertelt een van de respondenten dat de overstap naar een waarde gedreven organisatie ervoor heeft gezorgd dat hij actief is beginnen vrijwilligen.

"En het is die overstap eigenlijk, die je zit bij een waarde gedreven organisatie en vanzelf begin je meer en meer te doen dat waarden gedreven is en vanzelf begin je dan ook meer vrijwilligerswerk te doen. Dus het kantelpunt, ook in die grafiek hier, dat is eigenlijk het moment dat ik bij (naam van de organisatie) ben gaan werken." (R7)

2.3 In contact komen met de organisatie

Verder speelt ook de organisatie een grote rol in het starten van vrijwilligerswerk. De evenementen en samenkomsten die ze organiseren zouden zorgen voor een trigger om te starten met vrijwilligerswerk. Dit varieert van een infosessie tot een jubileumfeest of een autoluwe dag. De respondenten benoemen deze evenementen als zaken die leiden tot inspiratie of motivatie.

En dan heeft autodelen zelf eens een sessietje georganiseerd voor vrijwilligers. Ik dacht, oh. Dat wil ik wel eens doen, zo'n vorming. En zo meer en meer. (R1)

Autoluw Wijnegem, zo heet dat eigenlijk. [...] Dat was mijn eerste contact met de buurt. Ik vond dat kei-zalig. Voor zo'n kleine gemeente. [...] En dan stellen de buurten zich voor wat ze gaan doen. Ze nodigen je gewoon uit. Daar kan je op termijn uw karretje aanhangen. Dat zou ik nu nog willen doen. (R6)

Zo'n 20-jaar feest of zo. Ik was toen lid en ik dacht dat is eigenlijk wel tof. Ik wil hier ook nog wel iets mee doen. Want ze hadden toen ook een oproep gedaan van... Ja, we willen wel graag nog eens iets doen. We willen graag wat extra vrijwilligers hebben. (R10)

Tot slot vertellen respondenten dat ze bij de huidige autodeelorganisatie terecht gekomen zijn door een gebeurtenis met hun auto. Zo kwamen het te klein worden, het in panne vallen en het niet gebruiken van de auto aan bod alsook financiële redenen. Door deze gebeurtenissen sloten de respondenten zich aan bij een autodeelorganisatie wat later leidde tot het doen van vrijwilligerswerk voor deze organisatie.

"Ineens zat onze auto in pan. Het is echt met een man die anders daar niet zo happig voor is. Ja, we gaan onze auto wegdoen. Ik zeg, dat gaat helemaal niet. Er is helemaal geen alternatief. Maar dat is nu straf dat je dat zegt, want ik heb daar nu juist over gelezen. Maar je begint daar dan toch over na te denken en is rond te horen." (R1)

"En dan stel je plots de vraag, wat gaan we doen als we iets met een auto moeten rijden? Gaan we een auto kopen? Nee. Oké, dan zijn we lid geworden bij Dégage." (R10)

3 Starten/stoppen als vrijwilliger: macroniveau

Ook maatschappelijke gebeurtenissen hebben een invloed op het starten of stoppen met vrijwilligerswerk.

3.1 Corona

De invloed van corona wordt door de respondenten zowel positief als negatief voorgesteld. Hoewel sommigen het zagen als een momentum om actie te ondernemen, getuigen andere vrijwilligers dat ze door corona stopten met vrijwilligen of sterk werden tegengehouden.

"Maar dat kwam daar maar niet van. En daarom dacht ik in corona, ik doe het gewoon zelf, want dat is online, ik heb geen locatie nodig. Ik maak mijn eigen promo. En zo heb ik zo drie online sessies gegeven." (R1)

"In corona liep alles ook een beetje op een lager pitje. En daarna heb ik dat ook zo niet meer terug opgepakt." (R10)

3.2 Klimaatmarsen

Ook de klimaatmarsen zijn een gebeurtenis op macroniveau dat respondenten aangeven als een gebeurtenis die ervoor zorgt dat ze starten met vrijwilligerswerk. Ze zouden een gevoel van samenhang geven die ervoor zorgt dat respondenten sneller vrijwilligerswerk doen.

"Dat je dan ziet dat je niet alleen bent. Er zijn heel veel mensen die bepaalde dingen willen veranderen. Die verbondenheid geeft dan wel meer energie." (R11)

3.3 Verschuiving verdeling tijd & energie

Tot slot beschreven enkele respondenten tijdens het interview hoe de verschuiving in hoe mensen hun tijd en energie verdelen tussen werk, vrije tijd en maatschappelijke betrokkenheid ervoor heeft gezorgd dat sommigen geneigd zijn om te stoppen met vrijwilligerswerk. Ze zien een algemene trend van als maar minder vrijwilligers hierdoor. Eén van de respondenten verklaarde dat dit komt door zowel tweeverdienersgezinnen, waar beide ouders werken, als het groeiende aanbod aan vrijetijdsactiviteiten. Hierdoor kunnen mensen hun vrije tijd over veel meer dingen verspreiden en zouden er dus minder makkelijk vrijwilligers gevonden worden.

"Ik merk wel dat vrijwilligers, bij ons in de buurt, dat is een zeer kleine vijver. En die vijver zou best wat groter mogen zijn. Dus ja, daar heb ik wel wat te klagen over. Ik vind dat er te weinig vrijwillige mensen zijn die zich vrij willen inzetten." (R5)

"De maatschappij is toch eigenlijk ergens wel iets anders naar wat het aanbod is van vrijheid en zo. De work-life balance en dergelijke. [...]Het zijn vaak meer twee ouders die fulltime werken, terwijl dat vroeger misschien iets minder was en dat er meer tijd was om andere activiteiten te doen. Ik denk dat het moeilijker is dan vroeger. Echt mensen die overtuigd zijn en ergens... voldoening halen om mee te werken. [...] Er is

ook misschien een groter aanbod van... Als je ziet naar gewone vrije tijd. [...] Ik denk dat er wel wat meer aanbod is en dat er meer tijd naartoe gaat.” (R8)

Deel 4: Discussie & Conclusie

1 Bespreking

Het leven van een vrijwilliger in Vlaanderen wordt gekenmerkt door een reeks betekenisvolle levensgebeurtenissen die hun betrokkenheid vormgeven. Deze gebeurtenissen, variërend van belangrijke persoonlijke mijlpalen tot pandemieën, spelen een cruciale rol in het al dan niet deelnemen aan vrijwilligerswerk.

In dit gedeelte worden de onderzoeksvragen beantwoord, de bevindingen in de context van de literatuur geplaatst en relevante verbanden gelegd. De hoofdvraag die beantwoord wordt luidt: **Op welke manier hebben levensgebeurtenissen van vrijwilligers in Vlaanderen een invloed op het starten of stoppen bij vrijwilligersorganisaties?** Deze vraag zal beantwoord worden vanuit micro, meso en macro niveau.

De resultaten die voortvloeien uit dit onderzoek komen overeen met de verwachtingen vanuit de literatuur. Zo bevestigt dit onderzoek dat de levensloop en de levensgebeurtenissen van een individu van invloed zijn op het starten of stoppen met vrijwilligerswerk. Het gaat hierbij over gebeurtenissen om micro-, meso- en macroniveau (Silverstein & Giarrusso, 2011). Hoewel er in de literatuur vaak gefocust werd op zaken die vrijwilligerswerk bevorderen of afremmen, toont dit onderzoek aan dat over het algemeen dezelfde levensgebeurtenissen ook redenen zijn om te starten of stoppen met vrijwilligerswerk. Een mogelijke verklaring hiervoor is de nood aan stabiliteit die naar voren kwam gedurende de interviews. De beslissing om te starten of te stoppen met vrijwilligerswerk is meestal niet het gevolg van één enkele levensgebeurtenis, maar van een cumulatie van gebeurtenissen. Stabiliteit, verkregen door verschillende factoren zoals werkzekerheid, een stabiele gezinssituatie en een stabiele woonsituatie, is een vaak genoemde reden door respondenten om vrijwilligerswerk te beginnen of uit te breiden. Wanneer deze omstandigheden samenkomen op het juiste moment, voelen mensen zich gemotiveerd en in staat om zich in te zetten voor vrijwilligersorganisaties. Hier speelt de timing van life events een belangrijke rol (Giele & Elder, 1998). Bijvoorbeeld, een persoon die net een vaste baan heeft gevonden en een stabiele woonsituatie heeft bereikt, kan deze stabiliteit zien als een ideale tijd om vrijwilligerswerk te doen. Dit komt omdat de timing van deze levensgebeurtenissen zorgt voor een gevoel van zekerheid en ruimte in hun leven, waardoor ze zich kunnen richten op andere belangrijke activiteiten zoals vrijwilligerswerk. Het krijgen van een kind in combinatie met een nieuwe job en verbouwingen kunnen dan weer een combinatie van levensgebeurtenissen zijn die ervoor zorgen dat individuen stoppen met het doen van vrijwilligerswerk.

De basis voor vrijwilligerswerk wordt vaak gelegd in de kindertijd door de opvoeding en de maatschappelijke betrokkenheid van het gezin. Kinderen die opgroeien in een omgeving die maatschappelijke betrokkenheid waardeert, ontwikkelen eerder de neiging om als volwassenen vrijwilligerswerk te doen (Elder, 1994). Dit hangt samen met het concept 'linked lives', dat stelt dat de ervaringen en waarden van het gezin, de latere keuzes beïnvloeden (Giele & Elder, 1998). Volgens het 'middelenperspectief' geven deze vroege ervaringen niet alleen waarden, maar ook middelen

zoals tijd en vaardigheden, die belangrijk zijn voor vrijwilligerswerk (Lancee & Radl, 2014). Een moment van persoonlijke inspiratie of een gegroeid verantwoordelijkheidsgevoel dat voortvloeit uit het krijgen van kinderen of kleinkinderen kan ervoor zorgen dat deze basis wordt versterkt door persoonlijke interesses of doelen. Een voorbeeld hiervan is het bijdragen aan een nalatenschap (Carr et al., 2015; Syropoulos & Markowitz, 2023). Ook Lancee & Radl (2014) bevestigen dat het willen behalen van bepaalde doelen en het innemen van een nieuwe rol ervoor kunnen zorgen dat iemand start met vrijwilligerswerk. Nieuwe verantwoordelijkheden of veranderingen, zoals een nieuwe baan of het stoppen met studeren, kunnen de balans echter verstoren, waardoor iemand tijdelijk kan stoppen met vrijwilligerswerk. Deze verstoring kan leiden tot tijdsgebrek, verhoogde stress of een herprioritering van activiteiten.

Ook omgevingsfactoren zoals ontmoetingen met gelijkgestemden, veranderingen in de omgeving en contact met organisaties beïnvloeden vrijwilligerswerk sterk. Het ontmoeten van gelijkgestemden versterkt sociaal kapitaal en verbondenheid, wat deelname aan vrijwilligerswerk bevordert (Lancee & Radl, 2014; Dury et al., 2016). Microgebeurtenissen, zoals kinderen krijgen, spelen hierin een rol. Ze kunnen een nieuw sociaal netwerk creëren via bijvoorbeeld school (Tang, 2006). Ze kunnen ook tijdgebrek veroorzaken, vaak wanneer het samenloopt met bijkomende verplichtingen, zoals een huisverbouwing of een huwelijk, wat de kans op het ontmoeten van gelijkgestemden kan verkleinen. Veranderingen in omgeving door bijvoorbeeld te verhuizen van werk, school of woonplaats kan ook een invloed hebben op het vrijwilligerswerk (Silverstein en Giarrusso, 2011; Dury et al., 2016). Omgevingen die vrijwilligerswerk aanmoedigen of zelfs vereisen, zoals waarden gedreven organisaties, kunnen mensen motiveren om actief te worden (Hansen en Slagsvold, 2020; Kelly, 2023). Tot slot kan ook het in contact komen met een vrijwilligersorganisatie, via evenementen of ontmoetingen, inspireren en informeren over vrijwilligersmogelijkheden, wat mensen aanzet tot het starten met vrijwilligerswerk (Kelly, 2023).

Tot slot hebben ook macrogebeurtenissen en transitieën een invloed op het starten of stoppen met vrijwilligerswerk. Individuen worden namelijk beïnvloed door hun geboorteplaats, de tijd waarin ze leven alsook door culturele factoren. Iemand opgevoed in een individualistische samenleving heeft bijvoorbeeld andere waarden dan iemand uit een collectivistische cultuur. (Elder, 1994; Giele & Elder, 1998). Zo leidt de algemeen toegenomen druk van tweeverdienersgezinnen en een groeiend aanbod van vrijetijdsactiviteiten tot een verminderde ruimte voor vrijwilligerswerk. Deze zaken dragen bij aan de individualisering en leggen de nadruk op persoonlijke autonomie, wat ervoor kan zorgen dat mensen stoppen met vrijwilligerswerk of zelfs niet beginnen met vrijwilligerswerk (Beullens en Storms, 2007). Verder plaatsen veranderingen in omgeving mensen in nieuwe contexten wat hun betrokkenheid bij vrijwilligerswerk kan beïnvloeden. De coronapandemie illustreert dit. Enerzijds verlaagde de pandemie de drempel voor vrijwilligerswerk doordat veel activiteiten digitaal werden, wat mensen meer mogelijkheden bood om vanuit huis bij te dragen. Anderzijds belemmerde de pandemie fysieke vrijwilligersactiviteiten door lockdowns en sociale afstandsmaatregelen, waardoor de traditionele, in-person vormen van vrijwilligerswerk moeilijker uitvoerbaar werden. Op die manier zorgde corona ervoor dat mensen actief werden in andere omgevingen namelijk online en meer thuis. Afhankelijk van de levensgebeurtenissen die simultaan liepen met corona, zorgde de veranderingen voor het starten of het stoppen met vrijwilligerswerk. Politieke en ideologische gebeurtenissen zoals

klimaatmarsen kunnen daarentegen sociaal kapitaal zichtbaar maken en de motivatie voor vrijwilligerswerk versterken (Lancee en Radl, 2014).

2 Praktische en beleidsaanbevelingen

Deze sectie presenteert aanbevelingen voor vrijwilligersorganisaties om het werven van nieuwe vrijwilligers te stimuleren en het stoppen van vrijwilligers tegen te gaan.

2.1 Samenwerkingen met andere organisaties

Het krijgen van kinderen is een ingrijpende levensgebeurtenis die naast een nieuwe rol ook leidt tot nieuwe sociale contacten (Ruiters & Bekkers, 2009; Lancee & Radl, 2014). Wanneer kinderen naar school gaan, leggen ouders nieuwe sociale netwerken. Deze sociale netwerken vormen een basis voor vrijwilligerswerk (Lancee & Radl, 2014). Zichtbaar zijn op de plekken waar zo een netwerken zich vormen, kan ouders aantrekken voor een bepaalde vrijwilligersorganisatie. Bovendien zorgt deze gemeenschap voor extra mond-tot-mondreclame.

Daarnaast kunnen vrijwilligersorganisaties samenwerken met studentenorganisaties om studenten die hun vrijwilligerswerk in studentenclubs moeten beëindigen, op te nemen. Sommige studenten stoppen namelijk met vrijwilligerswerk omdat hun huidige organisatie door een studentenclub is opgezet. Bovendien beginnen net afgestudeerden vaak met vrijwilligerswerk om doelen te bereiken (Lancee & Radl, 2014), zoals het opbouwen van een netwerk of het versterken van hun cv als opstap naar hun latere carrière. Door tijdens deze belangrijke overgangen zichtbaar te zijn en samen te werken met vergelijkbare studentenorganisaties, kunnen vrijwilligersorganisaties deze studenten in hun vrijwilligerspool opnemen.

2.2 Zichtbaarheid

Grootschalige sociale bewegingen, zoals klimaatmarsen, versterken het sociaal kapitaal en de gemeenschapszin op een breder niveau (Söderström, 2020; Dikmans en Chacur, 2023). Dit contact met gelijkgestemden kan individuen inspireren om met vrijwilligerswerk te beginnen. Door aanwezig te zijn bij deze grote evenementen, kunnen vrijwilligersorganisaties potentiële nieuwe vrijwilligers bereiken en aantrekken. Het gedeelde enthousiasme en de passie binnen een organisatie kunnen daarnaast aanstekelijk werken voor andere vrijwilligers (Kelly, 2023).

2.3 Ondersteunen

Uit het onderzoek bleek verder dat overmatige stress en burn-out een belangrijke rol spelen in de reden waarom vrijwilligers stoppen met vrijwilligerswerk. Om deze problemen te adresseren, is het belangrijk om vrijwilligers te ondersteunen.

Het is essentieel om vrijwilligers te ondersteunen en te voorkomen dat ze te veel hooi op hun vork nemen. Duidelijk maken dat vrijwilligerswerk belangrijk is, maar dat vrijwilligers hun inzet moeten kunnen balanceren met andere verantwoordelijkheden, helpt om niet overweldigd te raken en voorkomt overmatige stress. Daarnaast kan het voorzien van diverse opties in tijd en taken, ervoor

zorgen dat vrijwilligers hun werk kunnen afstemmen op hun persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden.

Verder kan ook een sterk netwerk binnen de organisatie overmatige stress en burn-out tegengaan. Regelmatig bijeenkomsten en informele bijeenkomsten organiseren waar vrijwilligers ideeën kunnen uitwisselen, ervaringen kunnen delen, en elkaar kunnen ondersteunen kan ervoor zorgen dat vrijwilligers het gevoel hebben dat ze er niet alleen voor staan.

2.4 Duidelijke doelen & taken

Vrijwilligers kunnen desillusie ervaren als ze het gevoel hebben dat hun inzet niet effectief is of niet bijdraagt aan betekenisvolle resultaten. Dit kan leiden tot frustratie en demotivatie, waardoor ze mogelijk stoppen met vrijwilligerswerk. Om dit te voorkomen, is het belangrijk om kleine, haalbare doelen te stellen en deze duidelijk te communiceren. Door vrijwilligers duidelijke, concrete doelen te geven die haalbaar zijn op korte termijn, kunnen ze hun voortgang beter volgen en ervaren dat hun inspanningen daadwerkelijk bijdragen aan succes. Het is belangrijk om de informatie over deze doelen te verspreiden op een manier die transparant en toegankelijk is. Vrijwilligers moeten kunnen begrijpen hoe hun bijdrage past binnen het grotere geheel en hoe deze bijdraagt aan de algehele missie van de organisatie. Dit helpt om hun betrokkenheid en toewijding te versterken door hen een duidelijk overzicht te geven van hun impact. Daarnaast kan het duidelijk communiceren over taken ook voor het werven van nieuwe vrijwilligers zorgen (Hansen en Slagsvold, 2020; Kelly, 2023).

Vrijwilligers die onder hoge stress staan of het druk hebben met andere verplichtingen, zoals gezinsverantwoordelijkheden, kunnen moeite hebben om zich in te zetten voor langdurige of complexe taken. Door hen de optie te geven om kleine, ad hoc taken uit te voeren, kan de organisatie hen alsnog betrekken zonder dat ze zich overweldigd voelen. Deze taken moeten eenvoudig en concreet zijn, zodat vrijwilligers ze zonder veel moeite kunnen oppakken. Dit vermindert de kans op overbelasting en maakt het makkelijker voor hen om betrokken te blijven, zelfs bij een drukke agenda.

3 Betrouwbaarheid & validiteit

Hoewel dit onderzoek niet generaliseerbaar is, omwille van de kwalitatieve aard en niet representatieve steekproef, is het wel valide. De onderzoeksbegrippen en verbanden ertussen werden namelijk uitgeschreven zodat hierover geen verwarring kon ontstaan. Daarnaast werd het onderzoek nauwkeurig uitgevoerd. De kritische blik van de onderzoeker, begeleider en promotor droegen hieraan bij. Het onderzoek is verder ook betrouwbaar. De verschillende stappen doorheen het onderzoek werden nauwkeurig en transparant genoteerd en kunnen opnieuw worden uitgevoerd (Plooi, 2011).

4 Beperkingen eigen onderzoek

Deze sectie identificeert enkele beperkingen van het onderzoek waaronder de positionaliteit van de onderzoeker. In onderzoek is het namelijk belangrijk om rekening te houden met positionaliteit (Rose, 1997). In dit geval is de onderzoeker een Belgische masterstudente met beperkte ervaring in

het voeren van onderzoek. Ze is afkomstig uit de middenklasse en opgevoed volgens westerse waarden en normen. Daarnaast is de onderzoeker vrijwilliger in de scouts, op evenementen en op speelpleinwerkingen. Door hier vooraf bij stil te staan, kan een beter begrip ontstaan voor de complexiteit van identiteit en de relatie tussen onderzoeker en onderzochte (Rose, 1997). Identiteit ontstaat namelijk niet in isolatie, maar door interactie met anderen binnen sociale structuren en culturele contexten. Volledige objectiviteit is dus onmogelijk (Rose, 1997). In het geval van dit onderzoek zou het kunnen dat er extra aandacht ging naar of de respondenten vrijwilliger zijn geweest in een jeugdbeweging.

Verder werden enkele stappen in het onderzoek overgeslaan omwille van tijdgebrek. Bij het interpreteren van levensverhalen is het belangrijk om het temporele perspectief van de respondent in acht te nemen, aangezien ervaringen van hetzelfde moment op verschillende tijdstippen kunnen variëren. "Member checking," waarbij de onderzoeker bevindingen rechtstreeks met de respondent afstemt, is een goede methodiek om dit perspectief te overstijgen (Söderström, 2020, 2021). Ook aangeraden doorheen het analyseproces is de interdisciplinaire teambenadering (Dierckx De Casterlé et al., 2012). Hoewel beide stappen vanwege tijdgebrek niet werden uitgevoerd, is de onderzoeker zich ervan bewust dat de resultaten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden vanwege deze beslissingen.

Verder werd er een online interview uitgevoerd, wat niet ideaal was. Toch werd gebruik gemaakt van het levensdiagram in *Google Jamboard* (Zie bijlage 9), wat nuttig is in situaties waarin fysiek afspreken niet mogelijk is. Ondanks deze oplossing blijft een fysieke ontmoeting beter. Zo was het online interview eerder kort en was ook de hoeveelheid informatie minder dan bij de fysieke interviews.

Tot slot leverde de eerste oproep voor vrijwilligers slechts vier reacties op, ondanks dat Autodelen.net zowel algemene als persoonlijke e-mails verstuurde. Hierop besloot de onderzoeker een autodeelcafé te bezoeken om potentiële respondenten persoonlijk te benaderen. Deze aanpak had eerder kunnen worden ingezet om het aantal vrijwilligers te verhogen. Door de doelgroep uit te breiden, werd uiteindelijk het minimale aantal deelnemers bereikt. Meer deelnemers zou gunstiger zijn geweest. Daarnaast heeft Autodelen.net ook persoonlijk mensen benaderd, waardoor mogelijk de meest actieve vrijwilligers geselecteerd werden. Dankzij de sneeuwbalmethode bereikte de onderzoeker echter ook andere mensen die misschien minder actief betrokken waren als vrijwilliger.

5 Aanbevelingen verder onderzoek

In dit gedeelte zullen aanbevelingen worden gepresenteerd met betrekking tot toekomstig onderzoek, waarbij wordt verkend welke aspecten nog een waardevolle aanvulling kunnen zijn binnen dit onderzoeksthema.

Om te beginnen kan er verder onderzoek gedaan worden naar de invloed van levensgebeurtenissen op het stoppen met vrijwilligerswerk. Ondanks dat dit ook in dit onderzoek werd onderzocht, kan het onderzoeken van de invloed van levensgebeurtenissen op het stoppen met vrijwilligerswerk beter onderzocht worden bij mensen die op dit moment geen vrijwilliger meer zijn. De respondenten van

dit onderzoek waren namelijk allemaal nog vrijwilliger en niet iedereen heeft veel ervaring met het stoppen als vrijwilliger.

Een tweede aanbeveling voor verder onderzoek baseert zich op het principe van linked lives (Giele & Elder, 1998). Tijdens de interviews gaven veel respondenten aan te hopen een invloed uit te oefenen op hun kinderen, vooral in de zin van het bevorderen van het idee van delen in plaats van bezitten. Toekomstig onderzoek zou kunnen verkennen in hoeverre ouders die deelnemen aan autodelen daadwerkelijk invloed hebben op het gedrag en de opvattingen van hun kinderen.

Verder meldden enkele respondenten overmatige stress of zelfs burn-out als gevolg van de combinatie van werk, vrijwilligerswerk en andere verplichtingen. Eén respondent merkte op dat een burn-out gerelateerd aan vrijwilligerswerk zwaarder kan aanvoelen door de emotionele lading die ermee gepaard gaat. Een aanbeveling kan zijn om de relatie tussen burn-out en vrijwilligerswerk te onderzoeken. Specifiek kan toekomstig onderzoek nagaan in hoeverre overmatige stress door vrijwilligerswerk bijdraagt aan burn-out en hoe een vrijwilligers gerelateerde burn-out zich verhoudt tot een werk gerelateerde burn-out. Dit onderzoek kan helpen om deze oorzaak van het stoppen met vrijwilligerswerk aan te pakken.

Verder kan toekomstig onderzoek zich richten op de veranderende betekenis en motivatie van vrijwilligers. Tijdens de interviews gaven respondenten aan dat naarmate ze ouder werden en belangrijke levensgebeurtenissen meemaakten, hun wereldbeeld en de redenen voor hun vrijwilligerswerk veranderden. Het onderzoeken van veranderende betekenis die vrijwilligers aan hun vrijwilligerswerk geven, kan bijdragen aan de levenslooptheorie in de context van vrijwilligerswerk, eveneens kan het helpen om beter te begrijpen waarom mensen vrijwilligerswerk doen op verschillende momenten in hun leven.

Tot slot kan toekomstig onderzoek zich richten op de invloed van de organisatie waarvoor iemand werkt op het vrijwilligerswerk. Een van de respondenten getuigde namelijk dat toen hij in een waarde gedreven organisatie terecht kwam, hij startte met vrijwilligerswerk. Daarnaast toont dit onderzoek ook aan dat veranderingen in omgeving ervoor kunnen zorgen dat mensen starten met vrijwilligerswerk. Dit onderzoek kan de relatie tussen werk en vrijwilligerswerk verhelderen. Het biedt een nieuw perspectief op hoe werk gerelateerde factoren, zoals bijvoorbeeld organisatiecultuur, vrijwilligersgedrag kunnen beïnvloeden.

6 Conclusie

Dit onderzoek richtte zich op de invloed van levensgebeurtenissen op het starten en stoppen met vrijwilligerswerk, specifiek bij vrijwilligers van autodeelorganisaties in Vlaanderen. De literatuur toont aan dat levensgebeurtenissen vrijwilligerswerk kunnen stimuleren of belemmeren, waarbij de meeste aandacht uitgaat naar het microniveau (Giele & Elder, 1998; Ruiter & Bekkers, 2009; Silverstein en Giarrusso, 2011; Lancee & Radl, 2014; Hansen en Slagsvold, 2020). Dit onderzoek breidde de focus uit naar levensgebeurtenissen die het starten of stoppen met vrijwilligerswerk in de hand werken op het micro-, meso-, en macroniveau. Uit het onderzoek bleek dat dezelfde levensgebeurtenissen die vrijwilligerswerk stimuleren of belemmeren, ook het starten en stoppen beïnvloeden. Cruciaal hierbij

is de cumulatie van gebeurtenissen, zoals bevestigd door Elder's theorie over de timing van life events (1994). Zo zou een cumulatie van stimulerende levensgebeurtenissen individuen beïnvloeden om te starten met vrijwilligerswerk en zou een cumulatie van belemmerende levensgebeurtenissen vrijwilligers beïnvloeden om te stoppen met vrijwilligerswerk.

Om vrijwilligers te behouden en nieuwe aan te trekken werden enkele aanbevelingen gedaan. Zo is samenwerking met andere organisaties, de zichtbaarheid van de organisatie, ondersteuning, en het opstellen van duidelijke doelen en taken essentieel. Het is belangrijk deze strategieën toe te passen op momenten waarop stimulerende levensgebeurtenissen samenkomen om starten te bevorderen, en vóór de cumulatie van belemmerende gebeurtenissen om stoppen te voorkomen. Hierdoor kunnen organisaties effectiever inspelen op de dynamiek van levensgebeurtenissen en het vrijwilligerswerk optimaliseren.

Bibliografie

- Adams, A., & Deane, J. (2009). Exploring Formal and Informal Dimensions of Sports Volunteering in England. *European Sport Management Quarterly*, 9(2), 119-140.
<https://doi.org/10.1080/16184740802571401>
- Aiken, M., & Taylor, M. (2019). Civic Action and Volunteering: The Changing Space for Popular Engagement in England. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 30(1), 15-28. <https://doi.org/10.1007/s11266-019-00090-y>
- Aslan, H., & Tuncay, T. (2023). Advancing and sustaining volunteerism: Investigating the multifaceted challenges and obstacles to volunteer engagement. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 23(3), 724-751. <https://doi.org/10.1111/asap.12369>
- Baarda, B. (2020). *Basisboek interviewen: Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews* (Vijfde druk). Noordhoff.
- Barber, C., Mueller, C. T., & Ogata, S. (2013). Volunteerism as purpose: Examining the long-term predictors of continued community engagement. *Educational Psychology*, 33(3), 314-333.
<https://doi.org/10.1080/01443410.2013.772775>
- Beullens, K., & Storms, B. (with Van der Moeren, B.). (2007). *Vrijwilligers onder de loep een literatuurstudie*. Vormingplus Kempen.
- Boštjančič, E., Antolović, S., & Erčulj, V. (2018). Corporate Volunteering: Relationship to Job Resources and Work Engagement. *Frontiers in Psychology*, 9, 1884.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01884>
- Brzozowski, J. C. (2013). From paid work to volunteerism during one case of natural disaster: Interacting micro and macro level transitions. *Work*, 44(1), 85-88.
<https://doi.org/10.3233/WOR-2012-01566>
- Carr, D. C., Fried, L. P., & Rowe, J. W. (2015). Productivity & Engagement in an Aging America: The Role of Volunteerism. *Daedalus*, 144(2), 55-67. https://doi.org/10.1162/DAED_a_00330
- De Corte, J., Hermans, K., Raeymaeckers, P., & van Bouchaute, B. (2022). *De vele invullingen van politisering in he sociaal werk*.

- Dierckx De Casterlé, B., De Vlieghe, K., Gastmans, C., & Mertens, E. (2021). Complex Qualitative Data Analysis: Lessons Learned From the Experiences With the Qualitative Analysis Guide of Leuven. *Qualitative Health Research*, 31(6), 1083-1093. <https://doi.org/10.1177/1049732320966981>
- Dierckx De Casterlé, B., Gastmans, C., Bryon, E., & Denier, Y. (2012). QUAGOL: A guide for qualitative data analysis. *International Journal of Nursing Studies*, 49(3), 360-371. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2011.09.012>
- Dikmans, B., & Chacur, K. (2023). *Rethinking Life Stories in the Context of Civic Engagement, The Life Diagram and its Potential for Ageing and Childhood Research*.
- Dury, S., Willems, J., De Witte, N., De Donder, L., Buffel, T., & Verté, D. (2016). Municipality and Neighborhood Influences on Volunteering in Later Life. *Journal of Applied Gerontology*, 35(6), 601-626. <https://doi.org/10.1177/0733464814533818>
- Elder, G. H. (1994). Time, Human Agency, and Social Change: Perspectives on the Life Course. *Social Psychology Quarterly*, 57(1), 4. <https://doi.org/10.2307/2786971>
- Englert, B., & Helmig, B. (2018). Volunteer Performance in the Light of Organizational Success: A Systematic Literature Review. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 29(1), 1-28. <https://doi.org/10.1007/s11266-017-9889-2>
- Giele, J. Z., & Elder, G. H. (1998). Life Course Research: Development of a Field. In J. Giele & G. Elder, *Methods of Life Course Research: Qualitative and Quantitative Approaches* (pp. 5-27). SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781483348919.n1>
- Greenfield, E. A., Black, K., Buffel, T., & Yeh, J. (2018). Community Gerontology: A Framework for Research, Policy, and Practice on Communities and Aging. *The Gerontologist*. <https://doi.org/10.1093/geront/gny089>
- Haivas, S., Hofmans, J., & Pepermans, R. (2013). Volunteer engagement and intention to quit from a self-determination theory perspective. *Journal of Applied Social Psychology*, 43(9), 1869-1880. <https://doi.org/10.1111/jasp.12149>

- Hansen, T., & Slagsvold, B. (2020). An "Army of Volunteers"? Engagement, Motivation, and Barriers to Volunteering among the Baby Boomers. *Journal of Gerontological Social Work*, 63(4), 335-353. <https://doi.org/10.1080/01634372.2020.1758269>
- Hustinx, L. (1998). Jongeren en hun vrijwillig engagement: Een nieuwe stijl van vrijwilligerswerk? *Tijdschrift voor Sociologie*, 19(2). <https://doi.org/10.21825/sociologos.86442>
- Hustinx, L., & Dudal, P. (2020). *Het vrijwilligerswerk in België in 2019 Kerncijfers*.
- Hustinx, L., Marée, M., De Keyser, L., Verhaeghe, L., & Xhauflair, V. (2015). *Het vrijwilligerswerk in België: Kerncijfers*.
- Jannat, F., Khorasani-Zavareh, D., Allahbakhshi, K., Aghazadeh-Attari, J., Nateghinia, S., & Mohebbi, I. (2023). The Policy Gap and Inefficiency in Public Volunteers' Response to Assist the Hospitals After Natural Disasters in Iran: A Grounded Theory Methodology. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 17, e142. <https://doi.org/10.1017/dmp.2022.53>
- Kelly, D. C. (2023). Committing to change? A case study on volunteer engagement at a New Zealand urban farm. *Agriculture and Human Values*, 40(3), 1317-1331. <https://doi.org/10.1007/s10460-023-10434-6>
- Lancee, B., & Radl, J. (2014). Volunteering over the Life Course. *Social Forces*, 93(2), 833-862. <https://doi.org/10.1093/sf/sou090>
- Lee, Y., & Brudney, J. L. (2012). Participation in formal and informal volunteering: Implications for volunteer recruitment. *Nonprofit Management and Leadership*, 23(2), 159-180. <https://doi.org/10.1002/nml.21060>
- Leisink, P. L. M., Knies, E., & Van Loon, N. (2021). Does Public Service Motivation Matter? A Study of Participation in Various Volunteering Domains. *International Public Management Journal*, 24(6), 865-885. <https://doi.org/10.1080/10967494.2018.1428254>
- Maya Jariego, I., Holgado Ramos, D., & Santolaya, F. J. (2023). What works to promote community engagement: Strategic plan for volunteering and participation in Andalusia (Spain). *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 23(2), 259-281. <https://doi.org/10.1111/asap.12344>

- Metcalf, L. (2019). The impact of a changing policy environment on board members in small and medium-sized voluntary organisations. *Voluntary Sector Review*, 10(3), 329-346. <https://doi.org/10.1332/204080519X15736555179034>
- Mook, L., Handy, F., Ginieniewicz, J., & Quarter, J. (2007). The Value of Volunteering for a Nonprofit Membership Association: The Case of ARNOVA. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 36(3), 504-520. <https://doi.org/10.1177/0899764007300388>
- Mullan, B., Liddelow, C., Charlesworth, J., Slabbert, A., Allom, V., Harris, C., Same, A., & Kothe, E. (2021). Investigating mechanisms for recruiting and retaining volunteers: The role of habit strength and planning in volunteering engagement. *The Journal of Social Psychology*, 161(3), 363-378. <https://doi.org/10.1080/00224545.2020.1845113>
- Nesbit, R. (2012). The Influence of Major Life Cycle Events on Volunteering. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(6), 1153-1174. <https://doi.org/10.1177/0899764011429181>
- Nordstrom, O., Tulibaski, K. L. G., & Peterson, T. O. (2022). Bridging the Gap: A Qualitative Analysis of What It Takes to Inspire Youth to Engage in Volunteering. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 51(2), 350-368. <https://doi.org/10.1177/08997640211005854>
- Onze missie. (z.d.). *Autodelen.net*. <https://www.autodelen.net/nl/over-ons/missie/>
- Penner, L. A. (2002). Dispositional and Organizational Influences on Sustained Volunteerism: An Interactionist Perspective. *Journal of Social Issues*, 58(3), 447-467. <https://doi.org/10.1111/1540-4560.00270>
- Plooi, F. (2011). Voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen. In *Onderzoek doen: Een praktische inleiding in onderzoeksvaardigheden* (pp. 21-23). Pearson Benelux.
- Quinones, J. (2019). *A Qualitative Study Exploring Motivation and Engagement Among Millennial Volunteers in Nonprofit Organizations*.
- Rodell, J. B., Breitsohl, H., Schröder, M., & Keating, D. J. (2016). Employee Volunteering: A Review and Framework for Future Research. *Journal of Management*, 42(1), 55-84. <https://doi.org/10.1177/0149206315614374>

- Rose, G. (1997). Situating knowledges: Positionality, reflexivities and other tactics. *Progress in Human Geography*, 21(3), 305-320. <https://doi.org/10.1191/030913297673302122>
- Ruiter, S., & Bekkers, R. (2009). Vrijwillige participatie gedurende de levensloop. *Vrijwilligers in meervoud*, 5, 43-63.
- Santos, G. (2018). Sustainability and Shared Mobility Models. *Sustainability*, 10(9), 3194. <https://doi.org/10.3390/su10093194>
- Serrat, R., Scharf, T., Villar, F., & Gómez, C. (2019). Fifty-Five Years of Research Into Older People's Civic Participation: Recent Trends, Future Directions. *The Gerontologist*, gnz021. <https://doi.org/10.1093/geront/gnz021>
- Silverstein, M., & Giarrusso, R. (2011). Aging Individuals, Families, and Societies: Micro–Meso–Macro Linkages in the Life Course. In R. A. Settersten & J. L. Angel (Red.), *Handbook of Sociology of Aging* (pp. 35-49). Springer New York. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7374-0_3
- Smith, K., Holmes, K., Haski-Leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F., & Brudney, J. L. (2010). Motivations and Benefits of Student Volunteering: Comparing Regular, Occasional, and Non-Volunteers in Five Countries. *Canadian Journal of Nonprofit and Social Economy Research*, 1(1). <https://doi.org/10.22230/cjnser.2010v1n1a2>
- Snyder, M., & Maki, A. (2015). Volunteerism, Psychology of. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (pp. 268-272). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.22021-7>
- Snyder, M., & Omoto, A. M. (2008). Volunteerism: Social Issues Perspectives and Social Policy Implications. *Social Issues and Policy Review*, 2(1), 1-36. <https://doi.org/10.1111/j.1751-2409.2008.00009.x>
- Söderström, J. (2020). Life diagrams: A methodological and analytical tool for accessing life histories. *Qualitative Research*, 20(1), 3-21. <https://doi.org/10.1177/1468794118819068>
- Söderström, J. (2021). Life histories and life diagrams. In *Handbook of Qualitative Cross-Cultural Research: A Social Science Perspective*. Edward Elgar Publishing.

- Syropoulos, S., & Markowitz, E. (2024). Responsibility towards future generations is a strong predictor of proenvironmental engagement. *Journal of Environmental Psychology*, 93, 102218. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2023.102218>
- Tang, F. (2006). What Resources Are Needed for Volunteerism? A Life Course Perspective. *Journal of Applied Gerontology*, 25(5), 375-390. <https://doi.org/10.1177/0733464806292858>
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (2015). *Het jaar van de solidariteit: Jaarverslag 2015*. Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw.
- Wang, L., Mook, L., & Handy, F. (2017). An Empirical Examination of Formal and Informal Volunteering in Canada. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 28(1), 139-161. <https://doi.org/10.1007/s11266-016-9725-0>
- Wet betreffende de rechten van vrijwilligers (2005).
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26(1), 215-240. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215>
- Zlobina, A., Dávila, M. C., & Mitina, O. V. (2021). Am I an activist, a volunteer, both, or neither? A study of role-identity profiles and their correlates among citizens engaged with equality and social justice issues. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 31(2), 155-170. <https://doi.org/10.1002/casp.2491>

Bijlagen

1 Bijlage 1 – Flyer rekrutering respondenten

VUB VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

HET ONDERZOEK

Doel
De invloed van veranderingen in de levensloop op vrijwilligerswerk blootleggen

Hoe?
Het bevragen van uw ervaringen tijdens een interview (+/- 1 uur).

Waarom?
Het verkrijgen van inzicht in hoe levensgebeurtenissen vrijwilligerswerk beïnvloeden, kan helpen om de drijfveren van vrijwilligers beter te begrijpen. Wat op zijn beurt kan leiden tot de ontwikkeling van effectieve strategieën om vrijwilligers te ondersteunen en te behouden

De invloed van de levensloop op vrijwilligerswerk

Mijn naam is Charlotte Heyvaert en ik studeer Agogische wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel. In het kader van mijn masterproef voer ik een onderzoek naar de rol van de levensloop op vrijwilligerswerk onder vrijwilligers van autodeelinitiatieven. In dit onderzoek zal ik interviews uitvoeren om uw vrijwilligerswerk doorheen uw leven in kaart te brengen.

Interesse? Meer info?
NEEM GERUST CONTACT MET MIJ OP.

✉ charlotte.heyvaert@vub.be

☎ 0472930653

2 Bijlage 2 – Informatiebrief

Introductiebrief: Levenslooponderzoek bij vrijwilligers

Geachte Heer, Mevrouw,

Ik ben Charlotte Heyvaert, Masterstudente Agogische Wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel. Onder begeleiding van mijn begeleider en promotor voer ik onderzoek naar **de invloed van levenslooptransities op vrijwilligerswerk**. Levenslooptransities zijn alle invloedrijke veranderingen doorheen het leven. Dit zal ik onderzoeken via interviews bij vrijwilligers van autodeel organisaties.

Deelname aan het onderzoek houdt in dat u wordt uitgenodigd om door middel van een individueel interview enkele vragen te beantwoorden.

Uw deelname is **vrijwillig**: u bent niet verplicht om deel te nemen en als u weigert, zijn er geen (negatieve) gevolgen voor u. Neem daarom voldoende tijd om te beslissen of u al dan niet wilt deelnemen. U kunt de onderzoeker ook altijd vragen stellen als iets niet duidelijk is. U kunt uw deelname op elk moment stopzetten (schriftelijk of mondeling) en u hoeft hiervoor geen reden op te geven.

Hieronder vindt u meer informatie over het onderzoek en hoe het in de praktijk zal verlopen. Als u aanvullende informatie wenst of vragen hebt, kan u altijd contact opnemen met Charlotte Heyvaert.

Contactgegevens onderzoeker, promotor en begeleider

Charlotte Heyvaert - onderzoeker

Vrije Universiteit Brussel

E-mail: charlotte.heyvaert@vub.be

Telefoonnummer: +32 472 93 06 53

Prof. Dr. Sarah Dury – promotor
Society and Ageing Research Lab (SARLab)
Vrije Universiteit Brussel

E-mail: sarah.dury@vub.be

Dr. Bas Dikmans – begeleider
Society and Ageing Research Lab (SARLab)
Vrije Universiteit Brussel

E-mail: bas.dikmans@vub.be

1. Doel van de studie

Dit onderzoek is bedoeld om via interviews met vrijwilligers van Autodelen.net de invloed van levenslooptransities op vrijwilligerswerk te ontrafelen. Het verkrijgen van inzicht in hoe deze transities vrijwilligerswerk beïnvloeden, kan ons helpen om de drijfveren van vrijwilligers beter te begrijpen. Dit kan op zijn beurt leiden tot de ontwikkeling van effectieve strategieën om vrijwilligers te ondersteunen en te behouden.

2. Praktisch verloop van het onderzoek en het interview

U wordt één keer gevraagd voor een interview, dat ongeveer een uur zal duren. Er zijn geen foute antwoorden, aangezien de vragen alleen over uw ervaringen gaan. Dit interview wordt fysiek of digitaal afgenomen. Er wordt een audio- of video-opname gemaakt om de objectiviteit van de gegevensverzameling en -verwerking te bevorderen; het interview wordt volledig anoniem verwerkt.

3. Mogelijke risico's en voordelen van het onderzoek

Deelname aan dit onderzoek brengt geen gezondheidsrisico's met zich mee. Aangezien u vrijwillig deelneemt aan dit onderzoek, kunt u op elk moment stoppen met deelname. U hoeft hiervoor geen reden op te geven. Ook als u bepaalde vragen niet wilt beantwoorden of vragen wilt overslaan, is dat geen probleem.

U krijgt geen vergoeding voor het interview, noch zijn er extra kosten voor het interview.

4. Privacy en vertrouwelijkheid

Als onderzoeker, ben ik gebonden aan vertrouwelijkheid betreffende de verzamelde gegevens, waarbij ik mij committeer om uw identiteit nooit te onthullen in publicaties of conferenties. Ik verzamel persoonsgegevens met uw uitdrukkelijke toestemming en houd mij aan de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De Vrije Universiteit Brussel handelt als verwerkingsverantwoordelijke en gebruikt en bewaart uw gegevens alleen voor wetenschappelijke doeleinden in overeenstemming met de wetgeving. U heeft recht op inzage, correctie, en verwijdering van uw gegevens, en kunt uw toestemming te allen tijde intrekken. We garanderen uw privacy door data te pseudonimiseren, transcripties van interviews te maken en gegevensopslag strikt te beveiligen. Voor verdere vragen of klachten kunt u contact opnemen met de functionaris voor gegevensbescherming van de VUB of de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Functionaris voor gegevensbescherming

dpo@vub.be

Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)

Drukpersstraat 35

1000 Brussel

Tel. +32 2 274 48 00

e-mail: contact@apd-gba.be

Website:

www.gegevensbeschermingsautoriteit.be

Informatiebrief: levenslooponderzoek bij vrijwilligers

Ten eerste moet u weten dat ik als onderzoeker een vertrouwelijkheidsplicht heb ten aanzien van de verzamelde gegevens. Dit betekent dat ik er mij tot toe verbind om, bijvoorbeeld in de context van een publicatie of een conferentie, nooit uw naam of andere gegevens te onthullen die u zouden kunnen identificeren. Er worden ook nooit individuele resultaten gepubliceerd.

Ten tweede worden er tijdens dit onderzoek persoonsgegevens verzameld over/van u. De verzameling en verwerking van uw gegevens is mogelijk omdat ik wetenschappelijk onderzoek uitvoer en ik uw uitdrukkelijke toestemming hiervoor krijg.

De verzameling en verwerking van de gegevens gebeurt in overeenstemming met de wettelijke principes die de nieuwe Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) oplegt, die sinds 25 mei 2018 van kracht is. Ik [Charlotte Heyvaert], zie toe op de correcte verwerking van uw persoonsgegevens en de informatieplicht die daarmee gepaard gaat.

Deze informatieplicht houdt in dat ik u moet informeren over:

- a. Welke **persoonsgegevens** ik van/over u verzamel, met name: video-of audio-opnames, uw naam, uw e-mailadres (optioneel)
- b. Dat de VUB (Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, 1050 Brussel, KBO 449.012.406) optreedt als verwerkingsverantwoordelijke van uw gegevens.
- c. Dat de gegevens verzameld en verwerkt worden in het kader van het doel van bovengenoemde studie. Conform de relevante wetgeving zullen de gegevens die als deel van het onderzoek verzameld werden gedurende 5 jaar bewaard worden.
- d. Dat ik uw persoonsgegevens enkel mag gebruiken voor wetenschappelijke doeleinden.
- e. Dat u het recht heeft om uw gegevens in te kijken en deze te corrigeren. U beschikt tevens over het recht op wissing van uw gegevens, om op de beperking van de verwerking ervan, het recht om bezwaar aan te tekenen tegen de verwerking en het recht om uw gegevens aan derden over te dragen. Indien u vragen heeft, gelieve dan contact op te nemen met de onderzoekers.
- f. U heeft het recht om uw toestemming voor de verwerking van uw gegevens te allen tijde in te trekken. Het intrekken van de toestemming heeft geen invloed op de rechtmatigheid van de verwerking van de gegevens verkregen voor de intrekking van de toestemming.
- g. Dat uw gegevens enkel ingekeken zullen worden door de hierboven benoemde onderzoekers en niet gedeeld zullen worden met andere instellingen.
- h. Uw gegevens zullen bewaard en beveiligd worden in overeenstemming met de richtlijnen van de VUB.

- i. Dat indien u uw rechten wenst uit te oefenen of verdere vragen rond uw rechten en de verwerking van uw persoonsgegevens zou hebben, u hiervoor steeds terecht kan bij de **functionaris voor gegevensbescherming** van de VUB: dpo@vub.be.
- j. Dat om uw privacy te garanderen volgende **beschermingsmaatregelen** genomen worden:
- De gegevens die verzameld worden, zijn in de eerste fase niet anoniem, daarom worden deze zo snel mogelijk omgezet naar codes (pseudonimisering). Dit is een tweede dataset die gemaakt wordt waarbij het niet langer mogelijk is om u rechtstreeks te identificeren. Er wordt dan ook een "vertaalsleutel" gemaakt die de codes terug kunnen omzetten naar hun oorspronkelijke betekenis. Enkel de onderzoeker en diens promotor (Charlotte Heyvaert en Sarah Dury) heeft toegang tot deze sleutel en dus tot de niet-anonieme gegevens. Dit zorgt ervoor dat enkel de onderzoeker en de promotor deze gegevens kan linken met u als persoon. De codeersleutel wordt verwijderd.
 - De audio- en/of video-opnames die gemaakt worden tijdens het interview worden zo snel mogelijk omgezet naar transcripties en de audio- en/of video-opnames worden dan verwijderd.
 - Uw gegevens worden enkel bewaard op een SharePoint van de VUB. Deze kent strenge toegangsvoorwaarden en biedt een hoge beschermingsgraad. Uw gegevens worden dus nooit op de persoonlijke computer of op een USB-stick (behalve wanneer de data geëncrypteerd bewaard worden op de USB-stick) van de onderzoeker bewaard en worden ook nooit doorgemailed.
- k. Tot slot heeft u ook het recht om een **klacht** in te dienen over hoe uw gegevens worden behandeld. Dit kan u doen bij de Belgische toezichthoudende instantie die verantwoordelijk is voor het handhaven van de wetgeving rond gegevensbescherming, met name:

Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)
Drukpersstraat 35
1000 Brussel
Tel. +32 2 274 48 00
e-mail: contact@apd-gba.be
Website: www.gegevensbeschermingsautoriteit.be

Verklaring van de onderzoeker

Ik ondergetekende Heyvaert Charlotte, onderzoeker, verklaar de benodigde informatie inzake deze studie mondeling te hebben verstrekt evenals een exemplaar van het informatiedocument aan de deelnemer te hebben verstrekt.

Ik bevestig dat geen enkele druk op de deelnemer werd uitgeoefend om hem/haar te doen toestemmen tot deelname aan de studie en ik ben bereid om op alle bijkomende vragen te antwoorden.

Ik bevestig dat ik werk in overeenstemming met de ethische beginselen zoals vermeld in "De code voor het wetenschappelijk onderzoek in België" en de ethische principes binnen mijn specifieke onderzoeksdiscipline.

Ik bevestig dat ik werk in overeenstemming met de wettelijke verplichtingen inzake de correcte verwerking van persoonsgegevens zoals vermeld in "Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)".

Heyvaert Charlotte

Datum:

Handtekening

Prof. Dr. Dury Sarah

Datum:

Handtekening

3 Bijlage 3 – Informed Consent-formulier

Geïnformeerde toestemming

Dit onderzoek is bedoeld om na te gaan op welke manier levenslooptransities van vrijwilligers van Autodelen.net van invloed zijn (geweest) op vrijwilligerswerk.

Ik verklaar dat ik geïnformeerd ben over de aard, het doel, de duur, de voordelen en risico's van de studie en dat ik weet wat van mij verwacht wordt.

Ik heb voldoende tijd gehad om na te denken en ik heb alle vragen kunnen stellen die bij me opkwamen en ik heb een duidelijk antwoord gekregen op mijn vragen.

Ik begrijp dat mijn deelname aan deze studie vrijwillig is en dat ik vrij ben mijn deelname aan deze studie stop te zetten zonder dat ik hiervoor een reden moet opgeven.

Ik begrijp dat er tijdens de studie persoonsgegevens over/van mij verzameld zullen worden en dat de onderzoeker de vertrouwelijkheid van deze gegevens verzekert overeenkomstig de Belgische wetgeving ter zake (Cf. AVG/GDPR).

- ☐ Ik stem in met de verwerking van mijn persoonlijke gegevens volgens de modaliteiten die zijn beschreven in het onderdeel "Privacy en vertrouwelijkheid".
- ☐ Ik geef toestemming voor de verwerking van mijn gegevens voor wetenschappelijke doeleinden.
- ☐ Ik geef toestemming voor de publicatie van de onderzoeksresultaten. Mijn naam wordt daarbij niet gepubliceerd en de vertrouwelijkheid van de gegevens is in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd.
- ☐ Ik geef toestemming om vermeld te worden per citaat. Mijn naam wordt daarbij niet gepubliceerd en de vertrouwelijkheid van de gegevens is in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd.

Ik stem toe dat het individueel interview opgenomen zal worden met een audio-/videorecorder.

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Ik ga akkoord om deel te nemen aan de studie en met de verwerking van mijn persoonsgegevens. Ik heb een exemplaar ontvangen van het ondertekende informatie- en toestemmingsformulier.

Naam participant

Naam onderzoeker

Datum:

Datum:

Handtekening participant:

Handtekening onderzoeker:

4 Bijlage 4 – Interviewschema

Interviewschema Vrijwilligers Autodelen.net

Om het begrip van uw levensloop in relatie tot vrijwilligerswerk bij autodeel organisaties te verdiepen, wil ik graag een levensdiagram maken. Dit diagram zal uw persoonlijke reis visualiseren, inclusief belangrijke momenten, veranderingen en beslissingen over vrijwilligerswerk. Het is belangrijk op te merken dat dit een hulpmiddel is om **UW verhaal te illustreren** en dat er **geen 'juiste' of 'verkeerde' manier** is om het te maken. Het is uw unieke kunstwerk dat uw ervaringen weerspiegelt.

DEEL 1: PERSOONSGEGEVENS

1. Voordat we beginnen met het levensdiagram zou ik graag enkele **algemene gegevens** van u verzamelen.

- a. Om te beginnen zou ik graag weten welk **geslacht** zou u gebruiken om uzelf te beschrijven?
- b. Een volgende vraag betreft uw **woonplaats**. (Historische & geografische locatie)
 - i. We zijn hier nu in X, ik neem aan dat dit uw woonplaats is?
 - ii. Waar woont u?
- c. Als laatste zou ik graag weten wat uw **geboortedatum** is. Deze kan u in de hoek links onder schrijven. (Historische & geografische locatie)

DEEL 2: LEVENSDIAGRAM

2. Dit onderzoek gaat over de invloed van de levensloop op vrijwilligerswerk. Wat is voor u **vrijwilligerswerk**?

*Voordat we aan de slag gaan met het maken van het levensdiagram, verduidelijk ik graag hoe **vrijwilligerswerk** wordt gezien in dit onderzoek. Wanneer ik het heb over vrijwilligerswerk, bedoel ik elke onbetaalde activiteit die wordt ondernomen met de intentie om individuen, groepen of organisaties te helpen. (niet dichte kring)*

*Nu dit is gedefinieerd, kunnen we aan de slag met het levensdiagram. Ik zou het op prijs stellen als u een **lijn trekt** om aan te geven hoeveel vrijwilligerswerk u op verschillende momenten in uw leven hebt gedaan. Gebruik a.u.b. lange lijnen om aan te geven wanneer uw vrijwilligerswerk gedurende uw hele leven intensief is geweest, en korte lijnen om ons te helpen visualiseren wanneer uw betrokkenheid bij vrijwilligerswerk gering is geweest.*

3. Zou u de vrijwilligersactiviteiten die u doorheen uw leven hebt gedaan eerder als **sporadische of als lange engagementen** zien? (Frequentie vrijwilligerswerk)

- a. Is dit veranderd doorheen de jaren?
- b. Kan u mij vertellen wat deze veranderingen in de hand werkten?

DEEL 3: VERANDERINGEN VANUIT VERSCHILLENDE PERSPECTIEVEN

4. Ik zie dat op dit punt in uw leven uw betrokkenheid bij vrijwilligerswerk is **veranderd (of afgenomen of toegenomen). Kunt u mij vertellen wat de redenen hiervoor waren?**

- a. Waren er kleine/grote gebeurtenissen of overgangen in uw leven die uw vrijwilligerswerk hebben beïnvloed (negatief / positief)?
 - i. Was deze **gebeurtenis bewust gepland**? (Timing of life events)
 - ii. Zijn er gebeurtenissen of zaken in de **maatschappij** die hier invloed op hadden? (historische locatie)

5. In welke mate heeft uw **woonplaats een invloed gehad op uw vrijwilligerswerk?**
(geografische locatie)

6. Heeft u bepaalde **ondersteunende bronnen of netwerken gevonden die hebben bijgedragen aan uw (voortdurende) betrokkenheid bij vrijwilligerswerk?** (linked lives)

- i. Zo ja, welke rol hebben deze gespeeld in uw betrokkenheid?

7. Denkt u dat uw keuze om aan vrijwilligerswerk te doen ook een **invloed heeft gehad op iemand anders?** (linked lives)

8. Op welke momenten in uw leven hechtte u het meest **belang aan vrijwilligerswerk?**

- a. In welke mate hechtte u **belang aan de uitkomst/het doel van wat u deed**? (OSRI)
 - i. Welke zaken hebben dit beïnvloed denkt u? (interne/externe factoren)
- b. In welke mate had het **doen van vrijwilligerswerk an sich** een **impact op u als persoon**? (GRI)

9. Hoeveel **tijd spendeerde u aan vrijwilligerswerk op deze momenten in uw leven?**

- a. Is er een verklaring voor deze schommeling?
- b. Wat zou ervoor gezorgd kunnen hebben dat de nu minder actieve momenten ook actieve momenten waren wat betreft vrijwilligerswerk?
- c. Komt de tijd die u spendeerde overeen met de intensiteit die u ervaarde?

DEEL 4: HEDEN, AUTODEEL.NET EN DE TOEKOMST

10. Doet u op **dit moment aan vrijwilligerswerk?**

- a. Wat heeft ervoor gezorgd dat u betrokken raakte bij dit vrijwilligerswerk?

11. Hoe bent u bij [Autodeel organisatie**] terecht gekomen?**

- a. Speelt de organisatie waarvoor u vrijwilligerswerk verricht een rol? (OSRI)
- b. Hoe vindt u het om je voor lange tijd te engageren voor [Autodeel organisatie]? (makkelijk/moeilijk)
 - i. Zijn er schommelingen geweest in hoeveelheid/intensiteit/bepaalde taken?
 - 1. Zo ja, waar lag dit aan?

c. Hoe ziet u de samenwerking met [Autodeel organisatie] in de toekomst?

12. Als u kijkt naar uw levensloop in relatie tot vrijwilligerswerk: wat denkt u dat nodig is om vrijwilliger te worden?

13. Hoe verwacht u dat deze lijn in de toekomst zal lopen?

DEEL 5: REFLECTIE

14. Welke gebeurtenissen hebben volgens u het meeste invloed gehad op u als vrijwilliger?

15. Bent u tevreden met de levensdiagram die voor u ligt?

16. Wenst u nog zaken toe te voegen?

5 Bijlage 5 – Levensdiagram

Levensdiagram Vrijwilligerswerk

Deelnemer ID:
Interviewer:
Datum van het interview:
Duur van het interview:

6 Bijlage 6 – Voorbeeld transcript interview

Interview 007

O: Dus voordat ik begin met effectief het interview over vrijwilligerswerk, zou ik ook graag nog wat persoonsgegevens van u verzamelen. De eerste vraag is, met welk geslacht u zich identificeert?

R7: Mannelijk.

O: En dan, ja, we zijn nu in (stad), dat is ook uw woonplaats, neem ik aan. En dan als laatste mag u hier links vanonder al uw geboortedatum neerschrijven. Dus het interview gaat over de invloed van uw levensloop op vrijwilligerswerk, maar voordat we daar verder op ingaan, is het belangrijk hoe u uw vrijwilligerswerk ziet, hoe zou je het definiëren?

R7: Ik vind dat een lastige, omdat je een beetje moet vaststellen dat al het werk dat mensen doen, dat het de meer zinloos het werk is, de meer het wordt betaald. Dat is precies een vrij sterke correlatie. Ik werk ook voor een bank, en je ziet dat zo wel, dat de meer why, de hoger het loon wordt. Je hebt zo consultants die bij ons langskomen, dat je echt denkt van, je hebt toch niks gedaan? En de omgekeerde beweging is dat de meer dat werk ertoe doet, maar maatschappelijk ertoe doet, de minder dat het wordt verloond. Je ziet dat al met onderwijzers, met verpleegkundigen, en dan nog verder een hele groep mensen die niet verloond worden, en die toch dan maatschappelijk verschrikkelijk veel bijdragen. En vrijwilligerswerk op dat spectrum zie ik gewoon als aan die kant het werk dat nauwelijks of niet verloond wordt, maar met een heel hoge maatschappelijke bijdrage. En dat is misschien systematisch vandaag voor onze maatschappij, dat moet misschien niet zo, maar dat is waar het vandaag eigenlijk, als je erover nadenkt, zou vrijwilligerswerk het werk moeten zijn. En vandaag hebben we de nood om dat vrijwilligerswerk te noemen, hebben we de nood om daar zelfs een beetje een moreel etiket aan te hangen, van, dat is toch mooi dat hij dat doet, terwijl dat dat het meest natuurlijke zou moeten zijn, en aan de andere kant het minder vanzelfsprekende. Maar goed, dat is hoe de maatschappij vandaag in elkaar zit.

O: Wij zien het eigenlijk als alle onbetaalde activiteiten die je doet voor een persoon, een organisatie, alles ten goede te komen, maar daarbij kijken we niet naar als je je vrienden of familie gewoon een keer hebt, dat zien we niet als vrijwilligerswerk. En belangrijk is ook dat het geplande activiteiten zijn. Dus ja, met dat in ons achterhoofd mag je een lijn trekken van hoeveel vrijwilligerswerk je hebt gedaan doorheen de tijd. Dus als dat veel was, mogen dat hoge lijnen zijn, als dat laag was, mogen dat lage lijnen zijn.

R7: Ja, ik vind niet dat dat... Wacht even.

O: Ja, het is echt je kunstwerk, je mag

R7: toch een klein beetje zeggen dat de verhoudingen juist hebben. Dan denk ik dat dat ongeveer zo gaat. A peut pret, hè.

O: Oké. Ja, vertel maar, waar is het begonnen, het vrijwilligerswerk? Het is, denk ik, goed en echt... Dus mijn professionele carrière. Ik heb rechten gestudeerd, na rechten ben ik aan het Unif blijven plakken als wetenschappelijk medewerker. Dan naar de bank de overstap gedaan, naar (naam bank 1). Dat was om loon te krijgen eigenlijk, want als wetenschappelijk medewerker heb ik nooit mijn honderd procent volgekregen. En dan, hoe lang heb ik bij (naam bank 1) gewerkt, zeven jaar, denk ik wel. En dan heb ik de overstap gemaakt naar (naam bank 2). Ik weet niet of je (naam bank 2) kent.

O: Nee

R7: (Bank 2), dat is een kleine mid-sized bank die maatschappelijk verantwoord bankiert. Die is opgericht met enkel en alleen dat doel. Die is eigenlijk opgericht met het idee van, geld is niet neutraal, geld heeft een ethische en maatschappelijke waarde. Dus je moet daar ook naar handelen. De oprichters hebben dan naar gezocht, hoe moeten we dat systeem van vandaag, waar dat geld neutraal wordt behandeld en eigenlijk voor slechte dingen kan ingezet worden, hoe moeten we dat omdraaien? En die hebben toen gedacht, wel, de beste manier is om zelf een bank op te richten en dan zien en tonen dat ethisch bankieren wel kan. Dat moet je nu al veertig jaar lang doorzetten, want dat is nog altijd de essentie van de bank. En het is die overstap eigenlijk, die je zit bij een waardegedreven organisatie en vanzelf begint je meer en meer te doen. Dat waarden gedreven is en vanzelf begint je dan ook meer vrijwilligerswerk te doen. Dus het kantelpunt, ook in die grafiek hier, dat is eigenlijk het moment dat ik bij (Bank 2) ben gaan werken.

O: Oké, dus je bent bij (Bank 2) gaan werken, je hebt daar gezien van oké, je kunt ethisch handelen en die waarden en zo worden wel meegegeven. En wat bent u dan juist gaan doen van vrijwilligerswerk?

R7: Het is een heel palet geworden. Het is begonnen met... Binnen (Bank 2), binnen de organisatie, zijn er al veel meer initiatieven vanuit de werknemers. Bijvoorbeeld jaren dat we voor (organisatie) de (actie) meededen. Wat je al die jaren ervoor zag in dingen makkelijk mee organiseren, is daar dan omgekeerd naar dingen organiseren met maatschappelijke meerwaarde. Dat is begonnen met kleine initiatieven zoals de (actie), zoals het (actie) mee organiseren, naar in de privé de auto beginnen te delen, vanzelf in de organisatie van (autodeelinitiatief 1) daar inkantelen en ook dingen beginnen te doen voor (stad). Ook een beetje jobcrafting, daar moeten we eerlijk in zijn. Ik zit ook in het bestuur van de (organisatie) in (stad). En ik heb eigenlijk gewoon kunnen manoeuvreren dat dat vanuit mijn werk wordt gedaan. Dus is dat vrijwilligerswerk, is dat betaald werk? Dat is een beetje minder duidelijk.

O: Het is de grijze zone een beetje.

R7: Dat zijn dan ook de dingen die je er... Sowieso steek ik daar meer tijd in dan wat er van de twee kanten wordt verwacht. Maar dat is wel een beetje de dynamiek waar je vanzelf in komt.

O: Dus die ontbijten organiseren, auto delen dan ook op een bepaald moment. Heb je daar nog iets gezegd?

R7: De (actie).

O: De (actie). En dat is dan meer sporadisch dan één keer per jaar of zo?

R7: Ja, ook een ander voorbeeld. In de wijk, we zijn er nog net verhuisd, maar in de vorige wijk waar we zaten was ook een sociaal restaurant. En elke dinsdag en woensdag moest er een collect gedaan worden bij de voedselbank. En dat deden wij dan ook vanuit de bank. Dat je dan over de middag een auto ergens regelt, daarnaartoe rijdt, volaad, ginder uitlaat. Zo van die dingen.

O: Dus het lijkt mij heel veel... Vanaf dat u van een job bent veranderd, lijkt het mij dat er vrij veel kleinere... Zijn dat kleinere engagementen of zitten daar ook engagementen bij die eigenlijk wel vrij groot en vrij veel tijd in pakken?

R7: Ja, misschien is (autodeelinitiatief 1) nog het grootste engagement. Want in (autodeelinitiatief 1) ben ik ook de wijkantenne. Daar doe ik de infosessies, daar voor Voor (Stad). Daar organiseer ik ook het flyer als er zo'n acties gebeuren. Dus dat is eigenlijk al een redelijk grote hap. En de rest zijn heel veel kleintjes.

O: Ja, die ook sporadischer zijn dan.

R7: De (organisatie) is eigenlijk ook een heel grote hap, maar dat is dan zo de grijze...

O: (organisatie)?

R7: (organisatie).

O: En al de rest dus... (autodeelinitiatief 1) is eerder een frequent, een vrij lang engagement dat u vrij structureel doet, en al de rest zijn dan eerder zo sporadische...

R7: (organisatie) is ook structureel, want daar zit ik nu in het bestuur. En de rest is eerder... Ja, sporadisch ah hoc... Ja, ad hoc... Als je bij de voedselbanken, dat is ook een vast ritme. Daar help je ook wel wat vaker. Maar daar zit je minder in de organisatie ervan, en meer in de helpende handen ervan.

O: En u zei daarnet ook van vroeger het organiseren. Dat dat nu veranderd is, dat daar een maatschappelijke insteek bij is. Wat bedoelde u dan met vroeger?

R7: De sociale happenings, meer de feestjes, de uitstapjes van... Elke organisatie heeft zo...

[Onderbreking door gesprek met partner]

O: Sorry, ik ben van mijn klus kwijt.

R7: Ja... Daarvoor. Ik herinner me, bij (bank 1) was er een soort feestcomité, of hoe je het ook noemt. Daar zat ik dan ook in. Het is gewoon in plaats van dat het... sociaal-relatieel gericht is, het sociaal-maatschappelijk gericht geworden.

O: En dat was enkel via uw job dat u dat deed, of u deed dat ook voor eer in (stad) zelf, ergens dat u meeding?

R7: Ik denk dat daar... Misschien dat er straks nog iets te binnen schiet, maar het zal voornamelijk via de job geweest zijn.

O: Oké. Dus het is wel effectief vanaf uw job dat u ermee bent begonnen.

R7: Ja.

O: Hebt u vroeger ook in de jeugdbeweging gezeten?

R7: In de (jeugdbeweging).

O: En hebt u daar nooit leiding gestaan?

R7: Nee, daar heb ik nooit leiding gestaan. Dat is ongeveer gestopt toen ik in (stad) ben beginnen studeren.

O: En hebt u altijd ook in (stad) gewoond, of bent u vroeger ergens anders?

R7: Nee, ik kom van de kanten van (stad). Dat is een heel eindje. Dus daar... Ja. Mijn ouders zijn ook wel twee jaar in (dorp) blijven plakken, maar daar herinner ik mij niets van maar dus heb ik mijn hele jeugd in (dorp) doorgebracht.

O: Denk je dat uw woonplaats vroeger of nu ook een invloed heeft gehad op uw vrijwilligersvereniging?

R7: Dat zal wel een beetje impact gehad hebben. Nu... Het is sowieso de grote drijver is het werk geweest, de job. Maar je merkt ook wel dat in (stad) dat stadsweefsel veel sterker is. Voor mensen uit het platteland lijkt dat meestal niet zo te zijn, maar hier ken ik veel meer burens. Voor (bank 2) was ik hier ook wel actief in het buurtcomité. Dus het buurtcomité, de nieuwjaarsreceptie en zo, maar ook het (organisatie). Dat was dan meer een mobiliteits-grassroots-movement waar we probeerden om de buurt verkeersveiliger te maken en meer de zachte mobiliteit te promoten. Je merkt wel dat een stad een hechter weefsel kan maken dan een dorp.

O: Stel dat je misschien wel van job waart verandert, maar niet van woonplaats, denk je dat je dan nog steeds in dat vrijwilligerswerk waart gerold?

R7: Waarschijnlijk wel. De vraag stelt zich nu niet omdat (dorp), want dat is anderhalf uur rijden van hier. Het openbaar al erger. Maar je merkt... Het zal wel moeilijker geweest zijn. Als je op die grafiek zou kijken, zou het waarschijnlijk minder hoog geraakt zijn. Dat denk ik wel.

O: En dan je verhuis naar (stad) bijvoorbeeld. Was dat een geplande gebeurtenis?

R7: Niet zo hard. Dus ik ben in (stad) gaan studeren. Toen ik wetenschappelijk medewerker kon worden, was dat zo van... We gaan niet nadenken, we gaan dat gewoon blijven doen. Dan het werk in (stad 2). (stad)-(stad 2) is dan de ideale verbinding. Dat heb je net ook ontdekt. Mijn vrouw is wel van het (stad). Dus dan vind je wel heel snel hechttings... Aanknooppunten om te blijven plakken.

O: Oké. Ik zie hier kinderen rondlopen. Wanneer zijn zij er gekomen? Hebben zij een invloed gehad?

R7: Ja, wacht. De oudste is van 2015. Die is nu acht. De jongste van 2018. Die wordt heel binnenkort zes. Hij heeft wel zeker een invloed gehad, maar dan eerder in het negatieve zin, omdat dat... Alle twee waren slechte slapers. Ze waren best grote huilers. Dat heeft het sociaal leven volledig weggehaald. Het is eerder... Die overstap van (bank 2) heeft een beetje het zaadje geplant, maar als ze ouder worden, heeft dat ook meer ruimte gegeven. Om dat ook terug in te vullen. Dan is dat vanzelf ingevuld vanuit die maatschappelijke insteek.

O: Oké. En waar moet ik de kinderen dan zien op de grafiek?

R7: Die zitten hier ergens aan het begin.

O: Oké. Nadat ze een beetje groter zijn geworden, is dat veel meer beginnen stijgen?

R7: Ja. Met de (organisatie) dacht ik dat we hier misschien al naar boven konden gaan, in plaats van hier.

O: Maar doordat de kinderen ernaar kwamen, is dat lager gebleven?

R7: En hier, kinderen... Ik zal het er allemaal bij schrijven. Het is makkelijker om het straks terug te vinden. Oké. Want kinderen en (bank 2), dat is ongeveer samengekomen.

O: Voilà. Ja. En waren de kinderen dan ook geplant? Heb je daar specifiek op gezegd dat je langer wilde wachten of dat je ervoor ging beginnen?

R7: Nee, dat was geplant. Dat is misschien iets later gekomen dan geplant, maar wel volgens hoe we het zagen.

O: Ja. Oké. Oké. En zijn er andere dingen... Ik weet niet, grotere maatschappelijke invloeden geweest op je vrijwilligerswerk? Zijn er andere...

R7: Ik ben nu levensloopgewijs, huis aankopen. Dat was natuurlijk een heel grote stap, maar dat heeft niet echt... Dat heeft misschien wel voor een sterkere verankering gezorgd, zodat je... Dat da (organisatie) wel is begonnen. Die buurtcommittees. Maar zoals al gezegd, was dat maar een heel klein opstapje. Ja, voor de rest denk ik niet dat er... Beginnen studeren heeft niet meteen die stap in gang gezet. Dat zijn wat de grote gebeurtenissen.

O: Ja. En qua... Als je kijkt naar het algemeen, in de maatschappij bijvoorbeeld, een corona of zo, heeft dat invloed op je gehad? Als vrijwilliger?

R7: Nee. Nee, nee, nee. Dat denk ik niet. Ik ben nooit echt degene geweest om... ..me emotioneel te hechten aan de grote gebeurtenissen in de maatschappij. Ik denk er wel graag mee over na en zo verder. Maar dit soort zaken, die ook de... Bijvoorbeeld... Hoe zeg je dat? (organisatie). Dus geld geven aan organisaties en zo. Dat is altijd meer een aantrekking geweest naar het onmiddellijke, tastbare, dan de grote zaken. En dan bedoel ik bijvoorbeeld een sociaal restaurant, de buurtwerking, dat soort zaken.

O: Dus het is belangrijk om direct een impact te zien van waar je aan toe bent.

R7: Ja. Ja.

O: En corona of zo heeft dat ook niet... Je hebt dan die lockdown. Heeft dat gemaakt dat je hetzelfde vrijwilligerswerk bleef doen, of was dat minder of meer?

R7: Ja. Die lockdown heeft vooral voor vertraging gezorgd, voor remming. Maar voor de rest heeft dat... Heeft dat niet echt een impact gehad op het vrijwilligerswerk. En dan zijn er nog dingen zoals de klimaatmarsen of zo. Heb ik bijvoorbeeld ook al horen passeren. Heeft dat op jou een invloed gehad?

R7: Ik vind die geweldig. Ik vind dat de max dat de jeugd zo een beetje durft... Maar ja, ook dat... Ik ben meer van... Wat kan ik direct zelf doen? Dan ben ik ook van de overtuiging dat als je nu zelf beslist dat je wat minder vlees gaat eten en ik overtuig mensen direct in mijn omgeving om dat te doen, dat dat de echte verandering is. En dat je niet op de politiek moet wachten of op de grote gebeurtenissen. Dat is misschien wel ergens een katalysator voor mensen om het gemakkelijker te doen. Maar als jij nu hier vertrekt van... Ik ga misschien eens één dag in de week vegetarisch meer eten dan ik gewoon ben. Ja, dat heeft een grotere impact uiteindelijk. Het zijn die dingen waar ik niet geloof.

O: Dus het is ook niet dat... Zoals klimaatmarsen of grotere gebeurtenissen die op een hoger niveau gebeuren. Het is niet dat dat je ook anders moet nadenken. Dat is eerder dan vanuit je job of vanuit je eigen gedachtengang.

R7: Ja, zeker.

O: Wat zijn voor jou persoonlijk jouw triggers geweest om je meer maatschappelijk te engageren?

R7: Ik denk ook wel dat het er altijd wel ergens in heeft gezeten. Zoals die klimaatmarsen. Al van in het middelbaar was ik ervan overtuigd dat wij... Dat was toen al heel contentieus, maar dat dat door de mens veroorzaakt is en dus ook door de mens kan terug omgekeant worden, daar was ik al van overtuigd. Ik was ook altijd... Van dat sociale was ik ergens vanbinnen al van overtuigd. Het is gewoon dat... Ja, dat kantelmoment van in die waarde gedreven organisatie te komen, dat heeft gemaakt dat dat er gemakkelijker uitkwam.

O: Dus daarvoor ook echt altijd wel geweten van... Ik vind dat belangrijk, maar nooit tot actie gekomen. Totdat je dan van de job bent veranderd. Heb je die waarden ook van thuis meegekregen? Of is dat eerder zelf gegroeid?

R7: Goh... Dat is indirect wel van thuis meegekregen. Dat is zelf gegroeid, maar dat is van thuis meegekregen in de zin dat ik wel heel sterk van thuis heb meegekregen. Dat is een kritische open geest. Om maar een idee te geven... Op het niveau van de grootouders, die zijn alle twee heel sterk religieus, katholiek. Maar van mijn ouders heb ik eerder een agnostische insteek meegekregen wat aan mij heeft toegestaan om wat ik nu ben, atheïstisch te ontwikkelen. Dat is maar een voorbeeld. Maar het is diezelfde kritische geest, die agnostische instelling over alle maatschappelijke waardes, die heeft gemaakt dat er een vruchtbare bodem is gelegd om zelf daarover na te denken en zelf bepaalde conclusies te trekken en daar ook naar te mogen handelen.

O: Dus je opvoeding heeft er wel toe bijgedragen? Ja. Denk je dat je diezelfde invloed aan je kinderen aan het doorgeven bent? Denk je dat je daar ook een impact op hebt?

R7: Ik hoop het, ik hoop het. Het mooiste voorbeeld vond ik onlangs. Er was iemand die de auto kwam lenen. En ja, mijn vrouw laat ik dat wel vallen. We moeten de sleutel regelen, die komt straks aanbellen. En kinderen, dat zijn sponsen, die horen alles. En (naam), de jongste, vraagt zo plots... Hoe gaat dat dan later, wanneer wij de auto moeten lenen? En dan denk je... Ze zijn al afgestapt van het idee dat je een auto moet bezitten en dat je een auto gewoon ook kunt gebruiken. En dan denk ik, laat dat maar verder groeien. Dat gaat wel z'n weg vinden. Het hoeft niet dat te zijn, maar...

O: Dus ze zijn er ook wel onbewust al een beetje in aan het meegroeien.

R7: Ja, ik denk dat wel. Het is onvermijdelijk.

O: Zijn er, buiten je job, nog andere ondersteunende netwerken geweest die hebben gemaakt dat je bent begonnen met dat vrijwilligerswerk of dat je het nu volhoudt?

R7: Ja, ik denk eerder dat het omgekeerd is gegaan. Dat ik vanuit het werk die ondersteunende netwerken heb gevonden en dat het van daaruit is vertrokken. Nu, om het voorbeeld van autodelen te pakken... Ik denk dat wij onze vorige... Daar zijn de kinderen wel een sleutelmoment ergens in geweest. Want de vorige auto was gewoon veel te klein. Zo die (automerk), die superkleine. Eigenlijk kwa mobiliteit perfect, maar met kinderen gaat dat niet meer. En dan moesten we de keuze maken van wat doen we? En met dat mijn ouders zo ver wonen was autodelen gewoon veel te duur. (autodeelorganisatie 2) was toen het aanbod. En we hebben het omgedraaid. Als we dan toch zelf een auto gaan kopen, hoe kunnen we die zelf dan delen? En dan van daaruit gaan zoeken, wat bestaat er voor een privéaanbod? We zijn bij (autodeelorganisatie 3) begonnen en dan naar (Autodeelorganisatie 1) overgestapt. En zo vind je dan wel dat netwerk. En vanuit (autodeelorganisatie 1) is dat dan wel heel snel de wisselwerking gekomen om er

verder op te werken. Bij (organisatie), dat is ook zo. Vanuit het werk zie je zo wat dossiers komen. Je begint daar een beetje een netwerk in uit te bouwen. En voordat je het weet, vind je dan de bestaande netwerken. En word je daarin gezogen. Het (organisatie), buurtcomitees, dat is ook via de burens. En vind je dat netwerk en word je daarin gezogen. Dus het is altijd een beetje andersom gegaan.

O: Dus heel veel door zelf te netwerken dat je ergens bij geraakt.

R7: Ja.

O: En zie ik dan (autodeelorganisatie) ook als een beetje een ondersteunende bron... ..die u helpt om dat verder te doen?

R7: Ah, zeker. Eline, als je dit hoort... Nee, nee. Ze zijn... Ja. Ook op alle mogelijke vlakken. Ook om te zorgen dat je er niet te veel in investeert want het kan ook snel te groot worden. Dat is het grote risico. Dat vrijwilligerswerk... Je moet het nee durven zeggen.

O: Ja. En lukt dat?

R7: Dat lukt vrij goed. Het... Het lastige is dat we zo... Die kinderen zijn nu ouder aan het worden. Je begint meer tijd te vinden. Je begint die tijd al in te vullen met dat werk. Maar dan merk je dat ze nog niet zo zelfstandig zijn. Dat is zo een spanningsveld dat ze aan het groeien.

O: Zijn er dan ook mensen binnen je netwerk... ..die je daarvoor een beetje behoeden... ..die ook zeggen, misschien geef het aan iemand anders?

R7: Vanuit (autodeelorganisatie 1) doen ze dat wel. Vanuit de anderen... Nee, daar, daar, daar. Die zijn er iets minder mee bezig.

O: En doet u dat zelf naar andere mensen toe?

R7: Oh, absoluut. Zeker weten dat... Dat is altijd het eerste waar ik achter vraag.

O: Van gaat dat lukken. En vind je dat zelf ook belangrijk dat je dat zo gaat afchecken met elkaar?

R7: Absoluut. Absoluut. Dat is... Ja... Het is dubbel gevaarlijk. Want voor je werk kan je ook in een burn-out geraken als je daar te veel in investeert. En ook vaak te veel er alleen voor staat. Maar als je dat dan uit vrijwilligerswerk meemaakt... ..dan ben je daar ook nog... Is er een emotionelere component die het nog zwaarder maakt. Dus daar moet je absoluut aandacht voor hebben.

O: Is die emotionele component dan ook iets wat je nodig hebt om een vrijwilligerswerk te starten? Heb je die emotionele binding een beetje nodig daarvoor ook?

R7: Het helpt zeker. Want er zijn heel veel frustraties, wrijvingen. En als je die motivatie niet sterk genoeg hebt dan gaan die wrijvingen en frustraties het heel vaak stoppen. En het is in alles. Autodelen ook. Er zijn vanzelf wrijvingen. De sleutel, regelen, schade, dit en

zoverder. En als je dan die motivatie van het begin er niet bij hebt dan is het heel moeilijk om lang genoeg vol te houden dat het normaal wordt.

O: Dus de wrijvingen zijn dan met de mensen waarmee je samenwerkt?

R7: Ja, maar soms ook maatschappelijke wrijving he. Wat je bij (organisatie) ziet. Das een heel mooi model maar wordt vanuit de overheid en vanuit het recht niet of nog niet ondersteund. Dat is ook een enorme frustratie om dan naar oplossingen te blijven zoeken. En dan plots tegen een deur en oplossingen blijven zoeken. Dus ja het zijn wrijvingen van alle kanten.

O: Maar het feit dat je dan wel gemotiveerd zijt om dat te blijven doen, dat ge er achter staat en da ge er veel belang aan hecht, zorgt ervoor da je blijft doordoen ermee?

R7: Ja. JA.

O: Oké. Daarnet heb je al gezegd dat wat je aan het doen bent als vrijwilliger dat het een invloed heeft op uw kinderen. In die zin dat ze daar bijvoorbeeld met het autodelen ook al mee weg zijn. Zijn er zo nog mensen die je beïnvloed of op andere manieren da je ze beïnvloed?

R7: Ik hoop dat. Ik hoop dat heel hard. Ik heb onlangs gemerkt bij een nieuwe collega die we hebben aangewerfd die nu een jaar bij ons werkt en die nu al met verhalen komt van we zijn een moestuintje in de buurt begonnen en ik ben meer vegetarisch beginnen eten met de groenten die we plukken enzo, en dan hoop ik dat dat zo wel ook weer die bodem is die je daar hebt gelegd en dat daar vanzelf van die kleine dingen in groeien. Ja, het zijn van die kleine, heel kleine momentjes dat je denkt, zit goed.

O: En je vrienden of familie ofzo, denk je dat je daar ook?

R7: Ja, bij de familie ook, daar merk ik ook dat er meer en meer groenten op het menu beginnen te komen. Dat die zich toch ook al meer vragen beginnen durven te stellen, van, nen auto hebde dat wel nodig. Bij vrienden merk ik, ja, misschien dat die toch nog iets sceptischer blijven, van, bij een waarden gedreven organisatie werken, ik geloof dat toch niet dat dat kan, die zijn iets minder overtuigd. Ik denk dat die iets meer de zwans horen van, daar is den Tist weer met zijn verhalen.

O: Wie weet in de toekomst, als we zo ook... En als je kijkt naar het vrijwilligerswerk dat je doet, puur en alleen het vrijwilligerswerk, niet per se de doelen, maar het vrije tijd geven eigenlijk, heb je daar veel belang in? Vind je dat belangrijk om die tijd weg te geven eigenlijk?

R7: Ik zie dat niet als tijd weggeven. Ik denk dat het daar al moeilijk is om erop te antwoorden.

O: Of tijd investeren k gaat zo...

R7: Ja. Welja, investeren is al beter, want uiteindelijk, je doet het ook omdat je er zelf iets van hebt. En dat maakt ook dat het vanzelf komt. Een infoses ... Ja, hoe moet je dat vergelijken? Dat is soms zo met sporten, als je een beetje aan het kwakkelsporten bent, dan zie je er altijd heel hard tegenop om te gaan lopen bijvoorbeeld, maar als je het gedaan hebt, dan heb je achteraf zoiets van, ik zou het toch meer moeten doen. En zo is het eigenlijk ook vaak. Je weet van, ik ga weer een hele dag bezig zijn met ergens op een standje te gaan staan, maar dan doe je dat. En dan heb je achteraf zoiets van, ik heb wel een toffe dag geweest. En dat helpt wel om die emotie te herkennen van... Je bent weer een beetje lui aan het worden, je gaat er deugd van hebben om dat te gaan doen. En dan doe je dat en heb je daar ook meer energie van gekregen. Daarom, dat is tijd investeren in jezelf, in je persoonlijke ontwikkeling. Dat is een en-en-verhaal.

O: En hecht je daar belang aan dan? Dat je dan die tijd in jezelf investeert?

R7: Dat is belangrijk om het ook vol te houden. Want als het iets zou zijn dat energie kost, dan moet je wel al heel hard overtuigd zijn om het te blijven doen. En ik denk ook, lange termijn is dat niet gezond. Lange termijn ga je daar verbitterd van geraken, terwijl uiteindelijk, het is om plezier te maken. Het is om plezier uit te delen, het is om plezier te krijgen.

O: En is het belangrijk dat je er een beetje aan verandert doorheen de tijd?

R7: Laat ik zeggen dat dat doorheen de tijd duidelijker is geworden. Zeker met kinderen die op een gegeven moment echt alle tijd van je opzuigen. Die gingen dan meer te beseffen welke keuzes je moet maken in je leven voor jezelf. Om op dat punt te geraken.

O: En dat gaat dan over het besef van, je moet tijd voor jezelf spenderen en je moet zelf ook kunnen plezier maken?

R7: Ja, en het is dubbel. Misschien zijn we nu iets te veel aan het concentreren op hoe je daar zelf plezier van haalt. Maar het zijn wel de dingen waarbij je plezier aan anderen geeft, waar je dat krijgt. Het is de wisselwerking tussen die twee.

O: En wat je dan doet, bijvoorbeeld de autodelen of de (organisatie), zijn dat dingen... Welk belang heb je aan de uitkomsten daarvan? Dus niet per se het doen op zich, het investeren, maar de impact die je ziet ofzo.

R7: Dat is nu wel dat ik bij beide een heel sterke visie heb van... Ik zie de top, ik zie het begin van een berg. En die eerste honderd meter is duidelijk daar en dan een heel stuk niet. Maar dat je de top ziet... Autodelen, dat de publieke ruimte veel meer terugkomt naar de bewoners en de gebruikers dan de wagens. Of bij de (organisatie), dat ook publieke ruimte teruggaat naar het recht op wonen. In plaats van bezit en rijk worden en dat speculatieve. Ja, dat is wel de stip aan de horizon, de top van de berg waar je naartoe aan het werken bent. Dat is wel heel belangrijk. En is dat belang daarvoor gegroeid, dat je daaraan hecht? Laat ik het eerder zo zeggen, dat is er altijd van een begin geweest. Het is

enkel nu pas dat je dat begint te zien. Ah ja, maar er zijn hier heel dichtbij wel kleine stappen die je kunt doen om daar naartoe te gaan.

O: Dus je hebt de top, zagezegd, altijd al gezien, maar het begin ofzo niet.

R7: Dat is een beetje wat ik daarnet ook zei. Ik was als jong gastje er al van overtuigd van de klimaat, dat er moet iets aan gebeuren. Maar toen zat ik ook nog meer met dat idee van, de politiek moet dat oplossen, je moet dat groots oplossen. En dat is nu wel veranderd van, nee, je moet dat klein oplossen. Te kleiner, te beter. En dan ga je al die kleine stapjes blijven maken en vooruit blijven gaan.

O: Oké, dus het belang is ook wel gegroeid, naarmate je meer besef kreeg van wat je kunt doen.

R7: Ja, die top is altijd even groot geweest, maar het is de basis die veel groter is geworden. Dat kunnen we allemaal doen om het te bereiken.

O: En de tijd die je spendeert aan je verschillende vrijwilligerswerken, hoe zou je die verdeeld zien?

R7: Wacht, hoe bedoel je dan? Het verdelen of gewoon, de dag is 24 uur.

O: Hoeveel tijd spendeert je, dat je die dingen dagelijks doet, dat je daar dagelijks mee bezig bent, wekelijks, maandelijks, misschien pas jaarlijks?

R7: Dagelijks niet, wekelijks wel.

O: Voor alles dan?

R7: Wel ja, het ene is, het autodelen is zeker wekelijks. Het buurtcomité in de tijd was wekelijks maandelijks. Het (organisatie) is ook wekelijks maandelijks. De voedselbanken, de (actie) enzovoort, dat is meer ad hoc. Dat is eerder een paar keer in het jaar, maar dan direct heel veel. Dus er zit veel variatie in.

O: Zijn er manieren waarop je bijvoorbeeld meer tijd zou willen investeren? Of denk je dat je nu al het maximum eruit haalt, dat je al de maximum tijd investeert die je kunt doen? Of zou je dan met bepaalde hulpmiddelen meer tijd aan kunnen of willen investeren?

R7: Dus, verschillende antwoorden op verschillende vragen, denk ik. Laten we beginnen met meer tijd investeren. Ik heb het gevoel dat dat nu vanzelf een beetje ook aan het gaan is. Maar ook met die fase in het leven van kinderen die ouder en zelfstandiger worden, dat dat makkelijker is om daar tijd in te investeren. Maar qua hulpmiddelen ben ik er ook wel ergens van overtuigd dat dat werk heel veel ook in het sociaal aspect zit. In het met elkaar praten, elkaar horen, elkaar helpen. En dat is niet iets dat je met enige hulpmiddelen kunt verbeteren. Want dat is de essentie. En praten, dat kost zijn tijd. Hij moet dat ook zijn tijd durven geven. Dus op dat vlak ben ik eerder van overtuigd in het aansporen, het motiveren dat meer mensen dat doen, en minder overtuigd in een deus ex machina die op de een of andere manier alles gaat oplossen en alles makkelijker maakt.

O: Oké. En als je zou kijken naar vroeger, denk je dat daar bepaalde dingen zouden kunnen geholpen hebben om al vroeger te beginnen met vrijwilligerswerk?

R7: Ja, ik denk net hetgeen wat ik nu ook probeer te doen, om zichtbaar en makkelijk te maken. Het is maar dat uiteindelijk. Want dat is wat (bank 2) uiteindelijk heeft getoond. Je komt in een organisatie met allemaal mensen voor wie dat al gemakkelijk en normaal is. Terwijl je daarvoor, bij (bank 2), dat is meer een corporate cultuur. Je mag daar in je vrije tijd mee stoeien dat je je ethisch goed gedraagt, maar voor de rest wordt dat van de werkvloer weggehouden. Dat is geen vruchtbare bodem om zo'n dingen te beginnen te doen.

O: Stel dat vroeger iemand een beetje een voorbeeldfiguur was geweest en die toonde dat je daar niet dagelijks mee bezig moest zijn. Dat kan evengoed één keer per week of één keer per maand zijn. En dat is ook niet iets dat je moet gescheiden houden van het werk, maar iets dat in je werk en in je... Dat doorweven kan zijn.

O: Ja. Moesten bedrijven daar over het algemeen meer op inzetten over dat maatschappelijk verantwoord ondernemen? Denk je dat dat dan...

R7: Ik ben daar zo'n klein beetje... Ik weet nog niet goed wat ik ervan moet denken. Mijn ervaring van de meeste bedrijven die niet die waarden gedrevenheid vanuit hun DNA heeft meegebracht, is dat het niet makkelijk is om dat te veranderen. Omdat als je dat vanuit het management top down wil doen, dan moet je een management hebben dat dat niet gewoon als een moetje ziet, maar dat eerder ziet als iets waar je volledig doordrongen van bent. Anders gaat dat nooit lukken. Anders gaat dat altijd beperkt zijn tot een paar mensen die als taak krijgen dat je dat nu gaat oplossen, terwijl dat een automatische reflex moet zijn van bij het begin. En vanuit bottom-up is het dan de uitdaging om je management daarin mee te krijgen...

O: Om ze te kunnen overtuigen.

R7: Om die ruimte te creëren, om toe te staan van... Je gaat misschien tijdens uren die normaal voor je werk moeten dienen, iets minder doen, maar op een andere manier iets meer doen. Dat is ook lastig. De sleutel van dat probleem zie ik nog niet.

O: Denk je dat het wel goed gebeurt? Dat mensen sneller kunnen aanzetten om hun werk te doen?

R7: Absoluut. Ik geloof daar heel sterk in. Ik geloof dat elk bedrijf dat kan en kan halen. En ik hoop door veel het voorbeeld uit te dragen...

O: Dat je kunt inspireren. Dat lijkt mij ook een van de dingen die je laat blijven doorgaan met vrijwilligerswerk, door mensen te kunnen inspireren en hier en daar ook iets van te zien.

R7: Dat is het. Alleen los je het niet op. Het gaat zijn dat we het als groep moeten oplossen.

O: Krijg je dan ook erkenning van wat je aan het doen bent? Van andere mensen voel je dat een beetje?

R7: Wel, dat is een heel complex verhaal, vind ik. Van sommigen heel fel en van sommigen dan eerder helemaal niet. Het is wel werk waar je... Dat hebben we in het begin ook aangehaald over die burn-out. Waar je regelmatig aandacht moet hebben aan elkaar. Dat je even op elkaars schoudertje klopt. En ervoor zorgt dat je ziet wat je doet. En wat je doet, is goed. Ja, absoluut.

O: Heb je daar voorbeelden van, van het wel- of niet-erkenning krijgen?

R7: Het wel-erkenning krijgen, dat merk je dan heel hard binnen de organisatie. Het niet-erkenning krijgen, dat werk je dan heel hard als je... Wij hebben bijvoorbeeld op een gegeven moment met de stadsontwikkeling van (stad) het model uitgelegd van (organisatie) enzovoort. En dan merk je van, oei, die praten zelfs niet eens dezelfde taal. Dat is alsof jij Chinees praat. En dan denk je van, oké, dit is nog veel te vroeg. We moeten er even mee stoppen. Elke effe onze eigen weg gaan. En misschien over een paar jaar nog eens teruggaan. Nee, dit is nog gewoon te vroeg. En dat merk je wel heel vaak.

O: Zo'n beetje het onbegrip van anderen.

R7: Ja, ook dat autodelen. Als je met mensen praat die daar wat verder van afstaan... Dat is alsof je in een ander taal praat.

O: En stoort je dat dan hard, dat mensen je niet begrijpen? Dat ze niet zien wat je eigenlijk allemaal aan het doen bent?

R7: Dus op dat moment is dat natuurlijk een last waarmee je uit dat gesprek vertrekt. En dan heeft da ook even tijd nodig om dat met iemand even te kunnen verwerken. Maar in de bigger picture stoort dat niet. In de bigger picture snap ik dat helemaal. Een maatschappij is een mengelmoes. Met mensen die aan de ene kant van het spectrum staan, helemaal op de andere kant van het spectrum. En alles daartussen. En dat zal altijd zo zijn. Dat is iets wat je nooit gaat veranderen. Want op het moment dat je die van die kant naar hier hebt gesleept, is dat weer verder. Het voorbeeld dat ik daar altijd mee aangeef, de Franse revolutie, wat nu wordt beschouwd, dat is het moment dat we de democratische vrijheden hebben verworven. Dat is helemaal niet zo. Dat heeft nog tweehonderd jaar geduurd voordat Frankrijk echt in een democratie is gekanteld geweest. Dat waren toen gewoon diegenen die heel ver links in dat spectrum zaten. En dat heeft tweehonderd jaar geduurd om dat tot daar te krijgen. Om enkel maar die democratische vrijheden te krijgen. En ondertussen zit het linkse spectrum ook weer verder. Dus dat is ook een bigger picture, snap ik. Dat is het normale spanningsveld van de maatschappij.

O: Ja, moest iedereen het altijd begrijpen, dan zou je er ook niet aan moeten sleuren, denk ik.

R7: Het is dat. Ja.

O: En het krijgen van herkenning vind je dan wel ook, dat geeft je drijf of zo dan? Als je het wel krijgt?

R7: Dat is af en toe wel nodig om die andere momenten te kunnen compenseren. Maar het krijgen van herkenning op dat heb ik nu eens echt nodig om dat te doen, nee, dat niet. Oké.

O: Maar het helpt wel om te compenseren.

R7: Het helpt wel om het te blijven doen.

O: Oké. En momenteel ben je dus voor (autodeelorganisatie 1) vrijwilliger ook. Ja. Vind je de organisatie waarvoor je je inzet als vrijwilliger belangrijk?

R7: Zeker. Die waarden moeten goed zitten. Je voelt dan meteen van, ah ja, die taal ge spreekt dezelfde taal. Om het even op professionele te trekken. (bank 2) is dus ook een heel waardegedreven organisatie. Je merkt dat meteen als iemand nieuw is, of wat dat klikt of niet. Als iemand vertrekt binnen het jaar, dan heeft dat te maken met die bedrijfscultuur. Dan wil dat zeggen, dat is iemand die nog te veel in die corporate culture zit. En die voelt zich dan ook ongemakkelijk. En het omgekeerde is ook waar. Als je daar niet in zit, en je hebt een organisatie die daar niet in zit, en die klikt ligt er, dan gaat dat vanzelf. Dus dat is wel essentieel.

O: En bijvoorbeeld, (autodeelorganisatie 1) gaat nu, dat zegt, zij hebben hun manier van autodelen. Heb je erover nagedacht of je dan bij specifiek (autodeelorganisatie 1) zou gaan, of bijvoorbeeld voor een (autodeelorganisatie 4) als overkoepelende organisatie in te zetten?

R7: Ja, daar hebben we wel... Ik heb al gezegd dat we zelfs begonnen met (autodeelorganisatie 3). En we hebben ze overstap gedaan met (autodeelorganisatie 1), juist omdat het nog meer klopt met hoe we het zien. Het is niet een auto per se van de buurt, het is ook een auto van iemand die uit (stad) komt en een auto nodig heeft. En wat ook heel fijn is aan (autodeelorganisatie 1), is dat ze de community bouwen. Ja. Dat dat ook heel sterk aanwezig is. Het was eerder aan dat puzzelstuk gepast, nog beter.

O: En stel, autodelen.net komt dan met een vraag van zou jij ergens uitleg willen geven over Dégage, maar ook over andere autodeelorganisaties? In de mate dat je er zelf iets van weet, zou je dat ook doen?

R7: Absoluut, absoluut. We hebben nu dat initiatief met school 2030. We hebben ook... In (stad) zijn we bezig met het erkenningskader. Dat is dan ook met de andere autodeelplatformen waar je allemaal samen aan werkt. Maar ook als ik infosessies geef, dat is bijna de eerste introductieronde. Het eerste waarmee ik begin, is het landschap schetsen. Wat zijn alle autodeelorganisaties die er zijn? Gewoon... Waarvoor ons het

puzzelstukje bij (autodeelorganisatie 1) perfect past, moet dat niet per se bij een ander zo zijn.

O: Het is eerder een beetje ambassadeur van het autodeelconcept nog steeds, maar omdat je zelf (autodeelorganisatie 1) beter bij jullie aansloot, dat je daarvoor... Dus het is wel nog steeds dat je niet per se mensen wilt overtuigen om bij (autodeelorganisatie 1) te komen, maar gewoon... Deel je auto.

R7: Dat is de eerste stap. Als je je auto wilt delen, ga ik wel proberen het te overtuigen. (autodeelorganisatie 1) is wel eigenlijk het leukste. Maar als het erop komt... Ik ben er het meest van overtuigd. Maar dat moet ieder voor zich uitmaken.

O: Vind je het makkelijk om je voor (autodeelorganisatie 1) in te zetten?

R7: Juist doorkomen dat... Wat we daarnet hebben gezegd, die overeenstemming met waarde zit zo sterk dat het vanzelf gaat.

O: En buiten de waarde zijn er dan nog andere zaken die het zo makkelijk maken om je daarvoor in te zetten?

R7: Wat je wel merkt, is dat (autodeelorganisatie 1) ook qua organisatie al een zekere maturiteit heeft. Ze hebben al heel veel fricties en frustraties weggehaald uit de ervaring die ze hebben. Dat is in de kleine dingen. De manier waarop ze het werk presenteren en aanspreken en het van hun kant ook proberen klein te houden. De manier waarop ze hun materiaal aanleveren zo frictieloos mogelijk. Dan denk je van... Daar zit al die jaren ervaring...

O: Ze ondersteunen ook wel vlot. Je moet er niet vijf keer naar vragen.

R7: Bij de (organisatie) is het omgekeerd. Dat is echt superjong. Vanuit de overheid zijn er nu maar drie (organisatie). Die van (stad 1), (stad 3) en (stad 2). (stad 2) heeft al tien woningen. (stad 3) is net beginnen bouwen. (stad 1) is net opgericht. Dat is een heel andere dynamiek. Hier zijn we echt nog aan het zoeken.

O: Dus daar vind je het moeilijker om je voor te arrangeren?

R7: Pas op. Eigenlijk vind ik dat ook leuk. Dat is meer braakliggend terrein gaan uitzoeken. Dat is het omgekeerd. Dat ze heel wendbaar zijn. Heel snel iets proberen en heel snel stoppen. Oei, dit werkt niet. We gaan even daarop werken.

O: Maar het is wel zo... Je zegt dat je het juist leuk vindt dat je nog heel wendbaar bent. En ik vind het leuk dat het gestructureerd is. Is dat misschien ook dat je nu bij de (organisatie) van in het begin een beetje bij bent?

R7: Ja, maar ik denk eigenlijk... Als we teruggaan naar het begin van de vraag. Het belangrijkste is dat die overeenstemming met de waarden goed zit. En de rest... Het stroomt er vanzelf uit.

O: Dat is een beetje hetzelfde als de wrijving met mensen. Als de drive goed zit, als je weet waarvoor je het doet, dat maakt het goed.

R7: Ja, helemaal.

O: Zijn er nog dingen die je nodig hebt om aan vrijwilligerswerk te kunnen doen? Misschien buiten de organisatie?

R7: Voor mezelf of in het algemeen? In het bredere.

O: Wat heb jij nodig om aan vrijwilligerswerk te kunnen doen? Zowel vanuit de organisatie, maar ook vanuit jezelf, vanuit je woonsituatie bijvoorbeeld.

R7: Dat is een lastige vraag. Ik heb altijd wel het gevoel gehad in mijn leven dat alles en ik de volgende stap bijna vanzelf en logisch was. En dat het dan misschien voor mij toevallig allemaal goed samenkomt om te geraakt te zijn waar ik nu ben geraakt. Want het is wat we daarnet ook even over gehad hebben. Als ik dan zie hoe mijn vrienden... Hoe bij hen dat kantelmoment er niet geraakt... Ik weet het eigenlijk gewoon niet zo goed. Wat dan dat magische spreuk is. Ik denk dat dat ook... Omdat dat zodanig ook op de kern van jezelf raakt, dat dat altijd een heel persoonlijk verhaal moet zijn. En dat dat voor iedereen iets anders gaat zijn.

O: En als je kijkt naar jezelf, denk je dan... Heb je niks dat je zegt van... Ik moest daar bijvoorbeeld niet geweest zijn, dan weet ik niet of ik... Buiten dan de waarde.

R7: Ja, het is echt wel een... Een samenloop van... Het zaadje zat er. En elke keer als er een opportuniteit ontstond, begon dat vanzelf te groeien. En zo is het een samenloop, waardoor dat altijd blijven kunnen groeien.

O: En het blijft vertakken. Ja. Oké. En hoe verwacht je dan dat dat in de toekomst gaat zijn, je inzet als vrijwilliger? Denk je dat dat gaat groeien?

R7: Ik denk zeker dat dat gaat groeien. Dat gaat blijven groeien. En ik denk zelfs... Mocht ik nu van werk veranderen, dat het nog meer richting... Bijna elke keer dat er een grote brok tijd zou vrijkomen en opnieuw kan ingevuld worden, dat dat in die richting gaat blijven gaan. Zeker.

O: Dus nu ook met de kinderen ouder en ouder worden, dat je misschien meer tijd gaat investeren?

R7: Ja. Ja. En dat is ook... Ergens waar je in je leven geraakt. Want in het begin, zeker toen ik bij Belfius begon te werken, was geld een grote drijfveer. Ja. Om werk, gewoon eender welk werk te doen en dat werk te doen. Ondertussen, dat is al bijna twintig jaar later, is het huis bijna afbetaald. Je voelt gewoon... Eigenlijk is dat, als je erover nadenkt, een beetje jammer. Want je zou juist de jeugd veel meer kansen willen geven, maar het zit nu andersom in elkaar.

O: Omdat je minder verantwoordelijkheden gaat hebben naarmate je ouder wordt, dat je niet meer zoveel geld moet verdienen.

R7: Exact. Doet u wel nadenken hoe je dat kunt omdraaien en juist de jeugd meer opportuniteiten kunt geven in plaats van de krokodillen?

O: Ja. Nee, oké. Als we dan kijken naar heel de levensloop, wat ziet u dan als de meest invloedrijke gebeurtenis die uw vrijwilligerswerk heeft beïnvloed?

R7: Ik ga bij mijn eerste antwoord blijven. Bij een waardig gedreven organisatie beginnen werken.

O: Oké. Stel dat je bij een andere waarde gedreven organisatie gaat werken.

R7: Dan ben ik zeker dat het allemaal het spel had gelanceerd.

O: Oké. Bent u tevreden met hoe het gelopen is? Uw vrijwilligerswerkleven?

R7: Tuurlijk. Dus ja.

O: Ja? Niet dat u zegt, daar had ik misschien even meer moeten afremmen of daar had ik misschien al vroeger mee moeten beginnen.

R7: Tuurlijk, dat zijn zo de kleine... Maar dat is zo het voordeel van hindsight te hebben. Dan had ik misschien beter dat gedaan hebben, maar dat wist ik toen niet. Dus eigenlijk op zich, elke keuze die ik heb gemaakt, was op dat moment de goede keuze geweest. Ja, nee, je moet daar...

O: En alles leek altijd heel logisch, lijkt mij voor u.

R7: Ja. Ik ben heel content waar ik nu sta en ik ben ook heel content met de visie waar we naartoe aan het werken zijn.

O: Ja. Oké. Zijn er zelf nog zaken die je zou willen toevoegen, die misschien interessant kunnen zijn? Of die je gewoon zelf kwijt wilt?

R7: Er is misschien wel een boek dat mij heel hard heeft geïnspireerd. Het grappige is... Het boek is eigenlijk vrij laat gekomen. (titel boek) van (auteur). Als je ooit de tijd hebt, moet je da zeker lezen.

O: Ik herken de naam precies.

R7: Ik heb eerst een ander boek van hem gelezen. (titel boek). Maar de kern van zijn verhaal zit eigenlijk al in (titel boek) en als ik een boek wil aanraden aan mensen... da moe je echt gelezen hebben. En dat gaat echt over op een meer fundamenteel niveau... De gedachte da je mensen niet moet helpen met ontwikkelingssamenwerking. Maar dat je mensen moet helpen zelf de vrijheid, dat ze zelf de vrijheid moeten hebben om te doen wat ze willen. Dat van daaruit de voedingsbron is om tot een rechtvaardige maatschappij te gaan. En dat kan betekenen dat je een basis woonbehoefte of energiebehoefte... Een

keer dat die bodem er ligt, moet je de mensen een voornamelijk politieke vrijheid geven om hun leven in te vullen zoals ze willen en de rest komt vanzelf.

O: En wat heeft dat boek voor u als persoon gedaan?

R7: Dat heeft mij wel op een bepaalde manier... Al die kleine dingen, dat is misschien wel een beetje zo. Die zaadjes die er waren, nu beter begrijpen. Hetgeen waar ik een paar keer op heb gehamerd, die kleine dingen is daar eigenlijk ook van. Da ge mensen die basisbehoefte invult en dag gaan ze die kleine dingen kunnen aanpakken en gaat het vanzelf groot worden. Dat heeft mij gewoon al die zaken op een, voor mij, heldere, logischere manier te kunnen vatten.

O: Dus het heeft uw manier van denken een beetje veranderd? En wanneer hebt ge da boek ongeveer gelezen als ge zou kijken?

R7: Wanneer heb ik dat boek gelezen? Dat gaat hier ergens zijn? Zoiets?

O: Oké. Dus het is ook een beetje de, allé beide zaken hebben een beetje de start betekent.

R7: JA ik denk niet dat het boek de declancheur was maar het boek heeft wel voor een meer, een stap terug een bredere blik

O: Van waar komt alles wat ik euh?

R7: Ja, het plaatje klopt dan nog beter

O: Merci. Ik weet niet of er nog zaken zijn die u euh. Ik ben al heel ... Merci voor alle zaken die u mij heeft verteld.

R7: Ik denk dat ik u al genoeg heb verteld

O: Merci

7 Bijlage 7 – Voorbeeld samenvatting interview

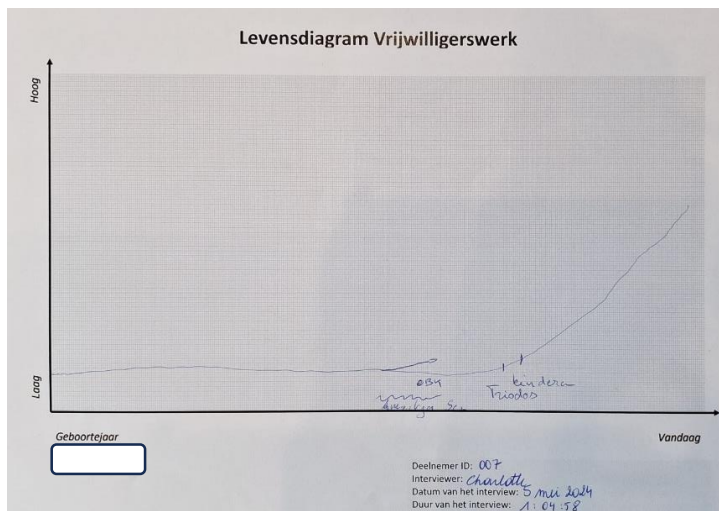
Interview 007 - Samenvatting

Respondent: 007

Geslacht: (geslacht)

Woonplaats: (stad)

Geboortejaar: (geboortejaar)

Definitie vrijwilligerswerk

Hoewel ik het liever anders zie, is vrijwilligerswerk onbetaald werk waarin je tijd investeert, dat maatschappelijk zeer relevant en zinvol is en waar een moreel etiket aan hangt. Vrijwilligerswerk zie ik op een spectrum met aan de andere kant zinloos, goed betaald werk dat iedereen normaal vindt.

Van huis uit kreeg ik een vruchtbare bodem mee, evenals een kritische en open geest. Dit stelde me in staat om me bezig te houden met de maatschappij en deze met een scherpe blik te beschouwen. Eigenlijk wist ik altijd al waar ik naartoe wilde; dat zaadje was geplant. Maar lange tijd zag ik niet hoe ik de top van de berg moest bereiken.

Ik liet (dorp) achter me en ging studeren in (stad). Na mijn studie werd ik wetenschappelijk medewerker en begon ik bij (bank 1) te werken om een hoger inkomen te hebben. Ondertussen kocht ik een huis in (stad), waar ik een dichter stadsweefsel voelde dan in (dorp). Dit leidde ertoe dat ik actief werd in het buurtcomité, waar ik me vooral sociaal-relatieel inzette. Daarnaast las ik het boek "(titel boek)" van (auteur), wat mijn overtuigingen verder verruimde.

Na zeven jaar bij (bank 1) maakte ik de overstap naar (bank 2), een waardegedreven organisatie. Dit bleek het kantelpunt in mijn leven te zijn. De eerder geplante zaadjes begonnen eindelijk te groeien. Waar ik voorheen alleen de top van de berg zag, begon ik nu te begrijpen welke kleine stapjes nodig waren om daar te komen. Hoewel ik grote gebeurtenissen zoals klimaatmarsen geweldig vind, raakte ik er nooit emotioneel bij betrokken. Ik richtte me liever op kleinere, directe stappen. Ook de lockdown had nauwelijks invloed op mij, behalve dat het mijn voortgang enigszins vertraagde.

In plaats van me sociaal-relatieel in te zetten, richtte ik me steeds meer op sociaal-maatschappelijke betrokkenheid. Aanvankelijk vertrok dit vooral vanuit mijn werk bij (bank 2), waardoor het moeilijk was om te onderscheiden wat vrijwilligerswerk was en wat mijn baan. Naarmate de tijd verstreek, begon ik echter ook zelfstandig vrijwilligerswerk te doen. (Bank 2) bood me de netwerken en ik werd erin meegezogen.

Ik raakte betrokken bij (organisatie) en (autodeelorganisatie), mijn grootste engagementen tot nu toe. Vrijwilligerswerk is echter niet altijd duidelijk afgebakend, zoals bij mijn betrokkenheid bij (autodeelorganisatie), waar werk en vrijwilligerswerk soms door elkaar lopen. Toch blijf ik me inzetten omdat ik geloof dat een stad sterker wordt door samenwerking voor gemeenschappelijke doelen.

Bij vrijwilligerswerk vind ik het enorm belangrijk om alert te zijn voor zaken zoals burn-out. Wanneer dit een gevolg is van te veel vrijwilligerswerk, is dit dubbel gevaarlijk vanwege het emotionele aspect. Dit is iets waar ik bij anderen sterk op let, en gelukkig besteedt ook (organisatie) hier aandacht aan. Dat vind ik belangrijk.

Natuurlijk waren er obstakels, zoals de komst van mijn kinderen, die aanvankelijk mijn sociale leven beperkten. Maar naarmate ze ouder werden, vond ik weer ruimte voor mijn engagement, vooral vanuit mijn maatschappelijke betrokkenheid. Het blijft echter soms moeilijk om in te schatten hoe zelfstandig mijn kinderen zijn en hoeveel nieuwe engagementen ik kan opnemen. Toch ga ik ervan uit dat ik naarmate de kinderen ouder worden, steeds meer vrijwilligerswerk zal kunnen doen.

Ik ben ervan overtuigd dat je persoonlijk gemotiveerd moet zijn om vrijwilligerswerk te doen; anders houd je het niet vol en stop je bij de eerste tegenslag. Ook af en toe erkenning kan helpen om deze tegenslagen te overbruggen.

Tot slot wil ik nog toevoegen dat ik denk dat ons systeem niet goed in elkaar zit. Ik zou graag jongere mensen de kans geven om vrijwilligerswerk te doen. Toen ik jong was, werkte ik om mijn huis en dergelijke te kunnen afbetalen. Nu dat gedaan is, kan ik me steeds meer maatschappelijk inzetten. Dit zou, volgens mij, omgekeerd moeten zijn.

8 Bijlage 8 – Voorbeeld conceptueel schema

Conceptualisatie Interview 007

Centrale vraag: *Op welke manier verandert het vrijwilligerswerk doorheen de levensloop bij vrijwilligers van autodeelorganisaties?*

Welke levensgebeurtenissen/transities zorgen ervoor dat vrijwilligers stoppen of starten met vrijwilligerswerk?

Micro-niveau

- Opgevoed met kritische geest, dacht al vroeg na over maatschappij ed. Zaadje werd geplant, maar wist nog niet hoe groeien

Meso-niveau

- Verhuizen naar (stad), met dichter stadswefsel => eerste engagementen
- (Naam organisatie)
 - zorgde ervoor dat het pad om doelen te bereiken duidelijk werd: start concretere acties
 - Zorgde voor netwerken om op verder te bouwen

Macro-niveau

9 Bijlage 9 - Voorbeeld levensdiagram Google Jamboard

